

SLOVENSKI

Poročevalec

Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 in 3, telefon 23-221 do 23-226. Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1/11, telefon 23-221 do 23-226. Glasni oddelki: Ljubljana, Tirova cesta 1, telefon 21-892, za ljubljanske naročnike 20-443, za članje 21-832. Poštni predal št. 29 - žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana 500 706 1 347. Mesecna naročnina 230 dir.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPSCINE LRS

Družbeni plan in proračun za leto 1959 sprejeta

Povečanje proizvodnje, storilnosti in standarda, glavne značilnosti družbenega plana

LJUBLJANA, 28. dec. Danes je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije deloma na skupnih, deloma na ločenih sejah republiškega zbora in zbora proizvajalcev obravnavala in sklepala o predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1959 ter o predlogu republiškega proračuna in o predlogu zakona o proračunu LRS.

Na skupni dopoldanski seji je predlog družbenega plana obrazložil predstavnik izvršnega sveta Slovenije Tone Bole. Na popoldanski skupni seji pa je predlog republiškega proračuna obrazložil prav tako v imenu izvršnega sveta Matija Maležič.

Po obrazložitvah tako predloga družbenega plana kakor tudi predloga republiškega proračuna je sledila o obeh predlogih razprava na ločenih sejah, na katerih sta zbor proizvajalcev in republiški zbor soglasno sprejela predlog družbenega plana za leto 1959 in predlog proračuna za leto 1959.

Republiški zbor Ljudske skupščine LR Slovenije je še posebej razpravljal in sklepal o spremembah in dopolnitvah predloga zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in sodišč v LRS, o določitvi števila sodnikov pri okrožnih sodiščih v Sloveniji, o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in razrešitvi oziroma imenovanju dveh članov v univerzitetni svet univerze v Ljubljani.

tošnjem letu za 12 odstotkov večja od dosežene proizvodnje v prejšnjem letu. Če upoštevamo, da je bila letina leta 1957 med najboljšimi po vojni, je doseženo povečanje zadovoljivo. Potrjuje nam hkrati, da je bil naš perspektivni plan v razvoju kmetijstva realno postavljen.

V povprečnih vremenskih razmerah računa plan za leto 1959 s povečanjem kmetijske proizvodnje za 9,4 odstotka in s povečanjem tržnih presežkov za 11 odstotkov. S tem bo v primerjavi s petletnim povprečjem narasla proizvodnja za 49 odstotkov. Predvideno povečanje proizvodnje bo doseženo predvsem z razširjenim in tehnično izpopoljenim delom zadržinskih organizacij. Ocenjene investicijske naložbe v kmetijstvu v letu 1959 bodo znašale okoli 7,6 milijard dinarjev, upoštevajoč vse vire finansiranja; pri tem so upoštevana zlasti povečana vlaganja iz sredstev ljudskih odborov.

Druge gospodarske dejavnosti, kot so to gozdarstvo, gradbeništvo, promet, trgovina itd. bodo sledile razvoju industrijske in kmetijske proizvodnje oziroma zahtevam predvidenega razvoja gospodarstva.

Iz ekspozija Toneta Boleta

Predlog plana upošteva temeljne naloge in smeri zveznega družbenega plana in se vključuje v njegove osnovne smotne pri razvijanju materialnih proizvodnih sil, kakor tudi pri razvijanju življenjske ravni prebivalstva in naše družbene in državne izgradnje. Nadalje upošteva predlog družbenega plana LR Slovenije, da je prihodnje leto tretje v izvajanju perspektivnega plana.

Prihodnje leto pomeni neposredno nadaljevanje gospodarskega in letosnjemu letu, zato naj bodo izkušnje letošnjega gospodarskega napotila na katere naloge bo treba osredotočiti prihodnje leto vse gospodarske in zavezne napore.

Stalno naraščanje proizvodnje in gospodarske aktivnosti naravnost, kar je bilo značilno za pretekla leta, se je nadaljevalo tudi letos. Po oceni bo obseg industrijske proizvodnje za 7 odstotkov, obseg kmetijske proizvodnje pa 12 odstotkov večji od dosežene ravni v letu 1957. Omenjenemu porastu ustrezno sledijo ostale gospodarske dejavnosti: gradbeništvo, promet, trgovina, obrt itd. Pri takšnem razvoju gospodarstva je računati s povečanjem realnega narodnega dohodka za okoli 6 odstotkov v primerjavi s lanskim letom. Takšni gospodarski temelji so omogočili tudi ustrezno povečanje vseh oblik potrošnje. Kaže, da bodo skupne investicijske naložbe za okoli 5,5 odstotka, proračunska potrošnja pa 19 odstotkov večja kot v letu 1957. Povečanje osebne potrošnje sicer presega predvidevanja, vendar je realna osebna potrošnja pri kmečkem prebivalstvu bolj narasla kakor pri delavcih in uslužbenicah.

Tudi investicije kažejo po strukturi določene spremembe v korist negospodarskih investicij in tistih gospodarskih panog, ki neposredno vplivajo na življenjsko raven. Vendar skupne naložbe v ta področja v preteklih dveh letih občutno zaostajajo za povprečji, ki so predvidena v perspektivnem planu, zlasti še, če upoštevamo sedanost in nujnost, ki

nam jih le-ta narekuje. Ob splošnih ocenah povečanja investicijske potrošnje v letošnjem letu pa je treba ugotoviti vse manjšo učinkovitost investicijskih naložb zaradi nesorazmerij, ki nastajajo med vedno večjimi sredstvi, ki so za to potrošnja na razpolago in proizvodnimi možnostmi, ki naj bi vedno večje povpraševanje vskladile.

Ob ugodni oceni gospodarske aktivnosti v letošnjem letu je treba omeniti dvoje dejstev, ki slabita učinkovitost omenjene aktivnosti: povečanje proizvodnje oziroma narodnega dohodka je namreč nedvomno rezultat večjega števila zaposlenih. Povečanje narodnega dohodka za okoli 6 odstotkov je bilo doseženo s tem, da se je povečalo število zaposlenih za 6,5 odstotka, kar pomeni, da je predvideno povečanje delovne storilnosti zaostajalo. Še večjo skrb pa vzpodbuja to, da beležijo uradi za posredovanje dela povpraševanje gospodarskih organizacij za več kot 6000 delovnih mest. Struktura novo zaposlenih, ki je v izrazito korist manj kvalificiranih, bo v prihodnosti povzročala zapletene probleme, posebno še v občini.

Druga pomanjkljivost pa je zmanjšanje izvoza — računa se namreč, da bo izvoženega blaga za 19.000 milijonov dinarjev, kar je za okoli 18 odstotkov manj kar seveda ne prispeva k zmanjšanju deficita v plačilni bilanci, k čemur težimo.

Ce upoštevamo, da ostaja še nadalje v ospredju naših gospodarskih naporov in prizadevanj znatno povečanje narodnega dohodka in kot posledica ustrezno povečanje vseh oblik potrošnje, posebno osebne, stabilizacija tržišča in zmanjšanje deficita v plačilni bilanci, potem vidimo, da tendence gospodarskega gibanja v letošnjem letu niso popolnoma skladne s predvidevanji družbenega plana za prihodnje leto, kar nas opozarja, da bodo v bodoče potrebna znatna prizadevanja vseh gospodarskih, družbenih in političnih sil.

Prva sprememba predvideva zmanjšanje v razponu, kjer je največ gosp. organizacij, za okoli 4 poene osnova, na katero se uporabljajo ti odstotki pa je pomaknjena od 80 % na 100 % nad raven minimalnih osebnih dohodkov. Računa se, da bodo te spremembe povečale dohodek gospodarskih organizacij v državi za okoli 10 milijard. Vzporedno s tem se uvaja posebna dopolnilna stimulacija za tiste gospodarske organizacije, ki bodo prikazale večji dohodek na delavca v primerjavi s prejšnjim letom. Učinek tega ukrepa bi po ocenah znašal okoli 10 milijard, bo pa lahko dosti večji, če bo storilnost narasla bolj, kot je po planu predvideno.

Nadalje je tov. Bole omenil prednost sprememb v minimalnih osebnih dohodkih za gospodarske organizacije. Enakomerna obdavčitev proračunske prispevka iz osebnih dohodkov tudi pomeni vsakega kor pomemben napredek v sistemu delitve dohodka. Prednost je zlasti v tem, da enakomerni prispevek podraži manj kvalificirano delovno silo in poceni kvalificirano, kar vsekar zmanjšuje interes večjega zaposlovanja. Nadalje omogoča enakomerni prispevek, da bodo postale norme in premije za proizvajalce bolj vzpodbudne, za kolektiv pa koristnejše. Sprememba lestvice, osebna udeležba pri dohodku in enakomerni prispe-

VZPODBUDNI INSTRUMENTI DELITVE DOHODKA

Nato je tov. Bole poudaril, da nam dvig gospodarstva ter narodnega dohodka, s katerim računamo v prihodnjem letu omogočajo tudi vzpodbudnejše delitve dohodka, za kar so bili ustrezno izpremenjeni tu-

več pomenijo kot celota napredek v smislu temeljnih načel, ki si jih v perspektivi zastavlja gospodarski sistem in kot taki vsekar prispevajo k večji vzpodbudi posameznika za večjo storilnost in k in-

Oba zbora Ljudske skupščine zasedata na skupni seji

teresu gospodarske organizacije za boljše gospodarjenje. Druga vrsta sprememb v gospodarskem sistemu razširja pravice kolektivov pri razpolaganju s sredstvi. Gre predvsem za svobodnejšo uporabo nerazporejenih sredstev ter ugodnejšo uporabo amortizacijske za odplačilo anuitet.

Tretja vrsta sprememb so razne olajšave v tistih panogah, ki niso bile doslej v enakopravnem položaju oziroma so zaostajale v razvoju (kot trgovina, obrt, nekatere panoge predelovalne industrije itd.). Olajšave ne pomenijo posebnega sistema za te dejavnosti, temveč se v enotnem sistemu zanje uporabljajo blažji instrumenti in so prehodnega značaja.

Vse te spremembe bodo omogočile, da bo ostalo gospodar. organizac. na razpolago okoli 40 milijard din več, seveda s pridržkom, da bodo izpolnjena planska predvidevanja glede obsega proizvodnje storilnosti dela itd. Pri vzpodbudnejši delitvi dohodka pa je posebno važna konkretna delitev dohodka v kolektiv, posebno se sedaj, ko je postal dohodek predstavnik vseh sredstev, s katerimi kolektiv razpolaga oziroma jih deli. Ob tem je tov. Bole posebej poudaril velike naloge organov samoupravljanja, družbenih in političnih organizacij pri sprejemanju tarifnih pravilnikov. (Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik Tito in predsednik Sukarno na govorniški tribuni v Džakarti

OBISKO PREDSEDNIKA TITA V INDOEZIJI

Slovo od Džakarte

Predsednik republika je odpotoval iz Džakarte na Bali — Poslovilna govora predsednika Tita in Sukarna — Slovesna podelitev odlikovanj »Gerila medalja«

DŽAKARTA, 28. dec. (Tanjug). Indonezijska prestolnica se je davi slovesno poslovila od predsednika Tita, njegove soproge in članov jugoslovanske uradne delegacije. Vsa pot, dolga 20 km, od palače »Istana Negara« do pristanišča je bila okrašena z zastavami, ob cestah pa je stal gost špalir prebivalcev indonezijskega glavnega mesta.

Nekaj pred 10. uro so visoki gostje prispeli na pomol pristanišča Tandjung Priuk, kjer so jih sprejele ugledne osebnosti indonezijskega političnega

in javnega življenja. Oba predsednika sta stopila na posebno tribuno, kjer se je predsednik Tito zahvalil za prijateljski sprejem.

»Dragi prijatelji, mečani Džakarte, v trenutku, ko odhajamo iz vašega mesta v drug kraj vaše lepe države, mi dovolite, da rečem nekaj besed o naših občutkih in o tistem, kar smo tu doživeli. Vedeli smo, da goji indonezijsko ljudstvo do jugoslovanskih narodov velike simpatije, toda morali smo priti sem, da smo doživeli in videli tisto, kar smo videli in da smo razumeli vso globino prijateljstva, ki je med našimi narodi.«

V nadaljevanju svojega poslovilnega govora je predsednik Tito poudaril, da je globoka želja Jugoslavije, da bi bil narod na vseh otokih Indonezije združen, enoten, z enotnimi težnjami in z enotno odločnostjo, da bo gradil svojo lepšo in srečnejšo bodočnost. »To pravim zaradi izkušenj, ki smo jih imeli v Jugoslaviji, ker takrat ko naše ljudstvo še ni bilo enotno, so tisti, ki so imeli svoje interese, lahko rovarili in huškali ljudi drugega proti

drugemu. Toda naš velik osvo-bodilni boj je bil tako hud, da so narodi razumeli, da je edina rešitev v tem, da ostanejo enotni, da ustanovijo enotno državo in da skupaj zgradijo boljše življenje.«

V nadaljevanju svojega govora je predsednik Tito dejal, da so v dosedanjih razgovorih govorili o medsebojnih odnosih in da so prišli do skupnega mnenja v vseh vprašanih. Svoj govor je predsednik Tito zaključil z besedami: »Ko se bomo vrnili v svojo domovino, dragi prijatelji, bomo skušali verno (Nadaljevanje na 3. strani)

Novoletne čestitke predsedniku Titi

Zagreb, 28. dec. (Tanjug). — Predsednik Sabora Hrvatske dr. Vladimir Bakarić je poslal predsedniku republike Josipu Brozu-Titu sedečo novoletno čestitko:

Srečen sem, da Ti lahko ob novem letu prisrčno čestitam in zaželimo dobro zdravje in poln uspeh Tvoji plemeniti misli v geografsko oddaljenih, toda nam bližnjih prijateljskih deželah Azije in Afrike. Tvoja pot bo še enkrat potrdila, da lahko samo ideje miru in svobode, enakopravnosti, vzajemnega spoštovanja in prijateljstva zagotove svetlejšo bodočnost sodobnega slovečanstva.

Naj Ti bo, dragi tovariš Titi, srečno in uspešno novo leto 1959.

Novoletne čestitke predsedniku Titi so poslali tudi predsednik izvršnega sveta Hrvatske Jakov Blažević, predsednik izvršnega sveta Ljudske skupščine Crne gore Filip Bajković in podpredsednik Ljudske skupščine Crne gore Nikola Kovačević.

Kardelj in Stambolić v Nišu

Niš, 28. dec. (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić in član izvršnega sveta Srbije Dušan Petrović so obiskali včeraj in danes Niš. Gostje so obiskali Zavod RR ter tovarno železniških strojev »Stanko Paunović«. Ob tej priložnosti so se zanimali za proizvodne probleme teh tovarn in življenjske pogoje delavcev.

Na sestanku z gospodarsko-političnim aktivom Niša so se gostje pogovarjali o materialni osnovi za nadaljnji ekonomski in komunalni razvoj mesta. Predsednik niške občine je goste na kratko seznanil s komunalnimi problemi komunne in rezultati dosedanjega razvoja. Za tem je govoril podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj o nekaterih praktičnih vprašanih s področja komunalnega sistema.

Kardelj in Stambolić sta obiskala tudi Veleblagovnico in si ogledala nekatere znamenitosti mesta.

Skrb tudi storilnosti upravnega aparata

Pod predsedstvom Lojzeta Oepka je zbor proizvajalcev na ločeni dopoldanski seji razpravljaj in sklepaj o predlogu družbenega plana za leto 1959. V razpravi je sodelovalo več diskutantov. Ljudski poslanec Kobač je poudaril, da je treba v zvezi z večjo storilnostjo pozevati ukrepe, kar zadeva dotok delovne sile. Posebno bo treba posvetiti pozornost temu, da ne bo dotoka delovne sile s podeželja, ker je v mestih dovolj rezerve.

Ljudski poslanec Miro Posega iz Maribora je govoril o raznih obrtnih obratih, ki se mnogokje ne razvijajo in v katerih imajo slab upravni aparat. Delavci v teh obratih ne poznajo delavskega samoupravljanja, zaradi česar se obrati ne morejo razvijati in se tako nahajajo v velikih težavah. V Mariboru so tako podjetje združili in je ta združitev imela dosedaj dobre rezultate.

Poslanec Lorger se je v razpravi dotaknil blagovnega prometa, ki ima v družbenem planu svoje posebno mesto.

Na popoldanski ločeni seji je zbor proizvajalcev razpravljaj in sklepaj o predlogu pro-

računa za leto 1959, v načelu in po posameznih razdelkih. V načelni razpravi je ljud. poslanec Petkovič iz Logatca opozoril na to, da so se doslej delavski sveti v gospodarskih organizacijah, sindikati in drugi organi poglabljali le v storilnost proizvajalcev, pustili pa so vnevar vprašanje, kako je s storilnostjo upravnega aparata, tako pri občinskih ljudskih odborih kakor tudi v ustanovah.

Tudi na tem področju je treba začeti ostro borbo in misliti na storilnost upravnega aparata ter pri tem tudi posvetiti pozornost pogojem, v katerih ta aparat dela, ker tudi ti vplivajo na storilnost. Pri tem je poudaril, da marsikje dela upravni aparat z zastarelimi tehničnimi sredstvi in da mu bo treba preskrbeti računsko stroje in podobno.

VREME

Napoved: Zelo toplo, delno sončno vreme z zmerno oblačnostjo. Temperature ponoči med 0 in 6 stopinj, v Primorju okoli 10, najvišja dnevna do 16 stopinj C.

Napredek našega sistema proračunskih dohodkov

Iz ekspozija državnega sekretarja za finance Matije Maležiča

Predlog proračuna LR Slovenije je obrazložil državni sekretar za finance **Matija Maležič**, ki je uvodoma poudaril napredek našega sistema proračunskih dohodkov in pri tem dejal, da lahko že s precejšnjo natančnostjo predvidevamo obseg dohodkov na posameznem področju, in da ti dohodki že precej verno izražajo gospodarsko moč posameznega področja. V zvezi s tem je tovariš Maležič dejal, da so pri tekoči dohodki letos zelo redno in v višini, ki je bila določena s proračunom. To je posledica spremenjenih instrumentov v delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij. Vse to omogoča, je dejal tovariš Maležič, da lahko v letu 1959 realno ocenimo celotne dohodke v republiki ali v posameznem okraju in občini ter pristopimo k objektivnejšemu načinu delitve celotnih dohodkov na posamezne proračune. Z enotnim merilom že lahko postavimo vsak proračun v okvir, ki stvarno izraža potrebe in možnosti hkrati.

Predlagani proračun uveljavlja načelo, naj vsak okraj v Sloveniji prispeva od svojih rednih proračunskih dohodkov enak odstotek za republiški proračun. Vsak okraj prispeva v republiški proračun skupno 33% od svojih rednih dohodkov, in sicer 28,6% za kritje potreb republiške uprave, na-

daljnje 4,4% pa za kritje dotacij manj razvitim okrajem.

Tovariš Maležič je dalje omenil, da bodo manj razviti okraj Goriča, Koper in Novo mesto prejeli preko republiškega proračuna dotacijo v skupnem znesku 963 milijonov din. S tem pa je višina dotacije, ki je znašala lani 336 milijonov din le navidezno mnenja. Lani so namreč zadržali ti okraj za svoje proračune vse svoje dohodke ter dobili še dotacije, v prihodnjem letu pa odvajajo ti okraj prispevek republiškem proračunu v enakem odstotku kot ostali okraj, naker šele dobijo dotacijo v ustrezni višini.

Za tem je tov. Maležič poudaril, da tvorijo osnovo za delitev samo redni dohodki. Glede na to bodo lahko občine v celoti razpolagale z dohodki, ki predstavljajo njihov dodatni vir in jih občine samoiniciativno predpisujejo. Glede na pomembno vlogo občin v predpisovanju dodatnih dohodkov, doklad itd. pa je tov. Maležič opozoril, da morajo le te pri tem predvsem paziti, da se z občinskimi dajatvami čim bolj prilagodijo krajevnim razmeram in da v nobenem primeru ne rušijo odnosov, ki so planirani glede življenjske ravni, posebej pa še življenjske ravni prebivalstva v industrijskih središčih.

ski vir dohodkov. Nekateri ljudski odbori mnogim panogam ne predpišejo občinskega prometnega davka, ne glede na to, da obstajajo za to razlogi. Dopolnilne stopnje prometnega davka po zvezni tarifi je uvedlo samo pet občin v Sloveniji. Znatne napake se delajo tudi pri ugotavljanju osnov.

Prometni davek v trgovini na drobno je dohodek občin in se predvideva v višini preko 3500 milijonov dinarjev. Ne gre, da bi v tej smeri pretirano iskali sredstva za proraču-

ne. Potrebno bi bilo le vskladiti stopnje po občinah. Ni razlogov, da se ta davek v mestih predpisuje, na podeželju pa marsikje sploh ne, čeprav bi se tam lahko predpisal v celu višjem odstotku kot v mestih.

Ob zaključku poročila o dohodkih je tovariš Maležič omenil, da bo v letu 1959 naša republika udeležena na zveznem prometu davku v višini 3270 milijonov dinarjev, kar bo v celoti dohodek republiškega proračuna.

VARČEVANJE S PRORAČUNSKIMI IZDATKI

Obseg izdatkov republiškega proračuna je v primeru z letošnjim večji za 13 odstotkov. Če se upošteva, da je predvideno povprečno povečanje vseh proračunov ljudskih odborov za 6,9 odstotka pomeni, da se republiški proračun sorazmerno precej poveča. Če se poleg tega upošteva še to, da proračunski ljudski odbori po predlaganem objektivnejšem sistemu delitev dohodkov ne nastarajo vsi enako, temveč nekateri samo nekaj odstotkov Goriča, Koper itd., je to povečanje republiškega proračuna še bolj očitno. Vsako nadaljnje povečanje republiškega proračuna bi šlo na škodo povečanja proračunov ljudskih odborov do take mere, da bi morali nekateri okraj svojo proračunsko potrošnjo celo znižati v primeru z letošnjim letom. To je, je poudaril tovariš Maležič, zelo preprečljiv argument in odgovor tistim, ki menijo, da bi bilo treba predložiti proračun še povečati. Vse to pa seveda ne pomeni, da se republiški proračun na škodo ljudskih odborov prekomerno zvišuje. Letošnje razmerje: 30 odstotkov za republiko in 70 odstotkov za ljudske odbore se spremeni v 30,6 odstotka za republiko, ostalo pa za ljudske odbore.

Za proračunske investicije predvideva proračun 550 milijonov dinarjev, to je toliko kot v letošnjem letu. Ker s temi sredstvi ni bilo mogoče zadovoljiti vseh proračunskih potreb, se tudi letos predlaga skupščini, da iz republiškega investicijskega sklada najame znesek 1.412 milijonov dinarjev za negospodarske investicije.

Izvršni svet meni, da bi morali tudi ljudski odbori v svojih proračunih zagotoviti tako prelivanje sredstev iz skladov za proračunske investicije in torej na ta način v večji meri iz investicijskih skladov graditi šole, zdravstvene, kulturne in podobne objekte.

V republiškem proračunu se torej predlaga skupne investicije v znesku 2.362,4 milijonov dinarjev. Največja postavka predstavlja investicije za promet, kjer je predvideno 600 milijonov dinarjev za modernizacijo ceste Ljubljana — Maribor in za cesto Maribor — Murska Sobota. Vsa ostala sredstva se uporabljajo za nadaljevanje in dokončanje objektov iz preteklih let, deloma pa za novogradnje: sodne palače v Celju, Infekcijske klinike, Zdravstvena doma DNSZ in nekateri fakultet univerz.

Izdatki republiških organov in zavodov so predvideni v višini 6.265 milijonov dinarjev. Od tega osebni izdatki v višini 3.624 milijonov dinarjev za 8.059 delavcev in uslužbencev, ki prejema plačo iz republiškega proračuna. To število zajema tudi Ljudsko milico s področja vse republike. Povečanje teh izdatkov v primeru z letom 1958 znaša brez upošte-

vanja novoletnih nagrad 332 milijonov dinarjev in se nanaša na redna napredovanja in na sedem odstotkov povečanje plač. V osebnih izdatkih so zajeti tudi honorarji v znesku 183 milijonov dinarjev in so za 15 milijonov dinarjev večji kot v letu 1958 in to predvsem pri fakultetah univerze, kar je upravičeno zaradi novega statuta, ki zahteva tesnejše sodelovanje študenta s predavatelji.

V zvezi z vsakoletnim naraščanjem uslužbencev bo treba čimprej urediti sistematičnejšo, s katero naj bi se čvrsteje določilo maksimalno število uslužbencev, ki je nujno potrebno za uspešno delo ustanove.

Materialni izdatki se povečujejo za 429 milijonov dinarjev ali za 19 odstotkov. Vendar se to povečanje v glavnem nanaša na nove naloge, ki jih prevzema republika in na povečanje nekaterih funkcionalnih izdatkov zaradi spremenjenih predpisov in drugih objektivnih razlogov.

Pri tem zboljšanju je predvsem treba omeniti Univerzo. Lahko rečemo, da je značilnost letošnjega proračuna v tem, da skuša zboljševati materialno oskrbnost univerze, ki je bila zadnja leta glede sredstev na temnem. Skrajšanje študija in stalno naraščanje števila študentov povsem opravčuje povečanje tudi materialnih izdatkov in sicer za okrog 80 milijonov dinarjev. Vse to nedvomno zboljšuje tudi študijske pogoje naših študentov.

Skrb za zboljšanje študijskih pogojev je v proračunu poudarjena med drugim tudi s predvideno gradnjo univerzitetnih objektov v skupnem znesku 321 milijonov dinarjev, pri čemer se predvideva da bo ljubljanska Univerza udeležena tudi na sredstvih zveznega proračuna, ki so predvidena za gradnjo univerzitetnih objektov.

Dotacije družbenim organizacijam ob upoštevanju predloženega amandmana znašajo 384,8 milijonov dinarjev. Te dotacije so dejansko namenjene značaj za pokritje administracije, za izdajanje stroškovnih oziroma družbenih publikacij in za organizacijo teh in seminarjev. V nobenem primeru niso dane za nadaljevanje in dokončanje objektov iz preteklih let, deloma pa za novogradnje: sodne palače v Celju, Infekcijske klinike, Zdravstvena doma DNSZ in nekateri fakultet univerz.

V proračunu je predviden visok znesek za kritje obveznosti iz posojil predhodnih let. Predvsem gre za odplačilo anuitet, za kritje proračunskega primanjkljaja za leto 1956 in za posojilo iz investicijskega sklada v letu 1956 in 1957.

Ob koncu je tovariš Maležič poudaril, da je dolžnost vseh organov skrbeti za skrajno štednjo s proračunskimi sredstvi.

Poslanci med odmorom

Realna osebna potrošnja se bo povečala za okoli 7 odstotkov

(Nadaljevanje s 1. strani)

V skladu s temeljnimi smotri družbenega plana se računata, da se bo prihodnje leto realna osebna potrošnja še nadalje povečala za okoli 7% oziroma za okoli 6% na prebivalca. Povprečne realne plače delavcev in uslužbencev pa naj bi se povečale za okoli 6 odstotkov.

Predvideno povečanje osebne potrošnje je rezultat ustrežne razdelitve narodnega dohodka v korist osebnega dohodka in večje ponudbe blaga za široko potrošnjo v prihodnjem letu. Ponudba bo zagotovljena z nadaljnjim povečanjem industrijske proizvodnje, ki bo omogočila okoli 11% več blaga za široko potrošnjo, nadalje pa tudi s povečanjem kmetijske proizvodnje in z uvozom gotovega blaga za okoli 12 milijard din.

Ceprov so na tržišču ekonomski činiteљи tisti, ki odločajo o realni kupni moči, o stabilizaciji tržišča itd., je v veliki meri preskrba, posebno mest in industrijskih središč odvisna od pravočasnih in skrbno izbranih organizacijskih upravnih posegov na tržišču. Posebno je v procesu blagovnega prometa tržišče s kmetijskimi pridelki najbolj občutljivo mesto. Zato mora aktivnost družbenih činiteļjev in mobilizacija javnega mnenja postati stalna oblika dela in pomoči pri reševanju problemov s področja cen in tržišča.

Pregled, ki ga je napravil Državni sekretariat za blaginjo promet LRS kaže, da so vsi občinski ljudski odbori mest in industrijskih središč v celoti uporabili pooblastila zveznih in republiških pravnih predpisov s področja evidenc, kontrole in določitve najvišjih prodajnih cen. Ceprov smo v praksi letošnjega leta dosegli določene uspehe, vendar ne smemo prezreti še vrste neurejenosti in nerешenih problemov, ki so bodisi posledica pomanjkljivosti predpisov bodisi primarne nezainteresiranosti ljudskih odborov in naposled slabosti proizvodnje in trgovine.

Z družbenimi plani ljudskih odborov, ki so njihovi najmočnejši politično-ekonomski instrumenti, bo treba konkretnizirati naloge, ki bodo zagotovile razvoj kmetijske proizvodnje in napredek trgovine. Pomembno je zlasti to, da je v planih predvidena proizvodnja sadja, zelenjave, mleka in drugih kmetijskih pridelkov za vsakdanjo uporabo glede na konkretne potrebe določenega področja.

Z letošnjem letom se daje iz splošnega družbenega sklada

večja sredstva za reševanje nekaterih ključnih objektov v blagovnem prometu (večja skladišča, silosi, hladilnice itd.). V republiškem investicijskem skladu je namembno določeno za trgovino 90 milijonov din s posebnimi kreditnimi pogoji. Konkretizacija vseh naložb v trgovino mora biti pomembna postavka občinskih in krajevnih planov. V teh naložbah naj koordinirano sodelujejo sredstva Zveze, republike, ljudskih odborov in tudi gospodarskih organizacij. Sredstva Zveze in republike pa naj imajo značaj usmerjanja, in to na objekte splošnega značaja.

Nato se je tov. Bole dotaknil vloge preskrbovalnih podjetij pri posredovanju že odkupljenih kmetijskih pridelkov do potrošnika. Dejaj je, da gre pri tem za nov tip trgovinske organizacije, ki se razlikuje od dosedanjih, ki so morale delati izključno po rentabilitetnem računu. Če v določenem območju ni ekonomskih pogojev

za ustanovitev preskrbovalnega podjetja, lahko občina preveri to nalogo že obstoječi trgovini na malo s točno določenimi zahtevami. Preskrbovalno podjetje oziroma pogodbenik dobiva vse bolj značaj komunalnega podjetja s točno določeno nalogo.

V LRS so bila doslej ustanovljena štiri preskrbovalna podjetja. Dosedanje njihovo delo pa kaže, da niti nekatera podjetja, niti ustanovitelj še niso pravilno doumleli svoje družbene vloge. V središčih, kjer za samostojno podjetje ni ekonomskih pogojev, še ni bilo primerov, da bi občinski ljudski odbori sklenili pogodbeno razmerja z obstoječim trgovinskim omrežjem. Omenjene konstatcije nas opozarjajo, da morajo občinski ljudski odbori že v prvih mesecih prihodnjega leta organizirati ustrezen tržišni mehanizem, posebno za trgovanje s sadjem in zelenjavo in z ostalimi pridelki za dnevno uporabo.

TEZIŠČE NA NEGOSPODARSKIH INVESTICIJAH

Družbeni plan predvideva glede na potrebe perspektivnega plana, kakor tudi na konkretne probleme, spremembo strukture investicijskih naložb. Posebno predvideva znatnejše povečanje naložb za negospodarske investicije, kakor tudi spremembe pri investicijskih naložbah po posameznih dejavnostih.

Večja sredstva za negospodarske investicije so zagotovljena že z zveznimi ukrepi, kot n. pr. z omejitvijo pri blokiranju sredstev sklada za zidanje stanovanjskih hiš in sklada za gospodarske kadre. Poleg tega pa bo prišlo do povečanja vlagan za negospodarske investicije tudi iz sredstev, s katerimi razpolagajo republika, ljudski odbori in podjetja. Tako bo za negospodarske investicije in za rekonstrukcijo cest uporabljenih iz republiškega investicijskega sklada v letu 1959 skupno 1412 milijonov dinarjev nasproti 551 milijonov dinarjev v letošnjem letu. Podobno bodo po družbenem planu tudi ljudski odbori vplivali na spremembo v strukturi investicijskih naložb. Zlasti pa je treba računati s bistveno preusmeritvijo strukture pri vlaganju razpoložljivih sredstev gospodarskih organizacij, ki bodo morale predvsem vlagati sredstva za izboljšanje življenjskih razmer delavstva. Računa se, da bodo na ta način skupna vlaganja za negospodarske investicije za okoli 20% večja kot letos.

Sredstva za gospodarske investicije se bodo v letu 1959 nekoliko zmanjšala. Pri tem pa so predvidene povečane naložbe v tiste dejavnosti, ki so v najneposrednejši zvezi s potrebami prebivalstva, to je za razvoj trgovine na drobno, za zboljšanje preskrbe mestnega prebivalstva s kmetijskimi pridelki, za razširitev obrti, za zboljšanje družbene prehrane in podobno. Za te namene predvideva večja sredstva tudi naslednji republiški investicijski sklad, četudi mora sloveti osnovna skrb za razvoj teh dejavnosti predvsem na ljudskih odborih in podjetjih. Razen tega pa so večja sredstva iz republiških virov in iz sredstev ljudskih odborov namenjena tudi za razvoj kmetijstva.

Ob koncu je tov. Bole omenil, da je pomemben uspeh v letošnjem letu tudi to, da je v decembru sprejeman plan za prihodnje leto. Končal pa je z mislijo, da izpolnitev predloženega plana ne zahteva posebnih žrtv niti odrekani, pač pa enotnost sprovanja določenih smernic vseh planov do podjetja, koristno in skrbno gospodarjenje z družbenimi sredstvi in končno vestno izvrševanje dolžnosti vsakega posameznika.

ga investicijskega sklada, po tem sredstva za investicije v industriji kljub zmanjšanju sredstev iz skladov republik in ljudskih odborov še vedno ne bodo manjša kot v prejšnjih letih.

Na področju negospodarskih investicij so prav tako predvidene precejšnje spremembe v strukturi naložb v posameznih dejavnostih. Vsekakor bo potrebno odločneje izvajati investicije za družbeni standard, predvsem pa čim bolj smotro nalagati razpoložljiva družbena sredstva, tako da bomo z njimi čim hitreje reševali najbolj pereče probleme. Skladno s tem daje republiški družbeni plan glavni poudarek za razvoj osnovnega šolstva, zdravstva in komunalne dejavnosti.

Povečanje gospodarske aktivnosti, povečanje plač državnih uslužbencev in potrebe po nadaljnjem razvoju služb družbenega standarda in ostalih javnih služb narekujejo nadaljnje povečanje proračunskih izdatkov. Na osnovi zveznih instrumentov in ocenjenih dohodkov bo znašala proračunska potrošnja LR Slovenije prihodnje leto 32 milijard 401 milijonov dinarjev, kar pomeni povečanje za 8,5% v primerjavi z letošnjim letom. Od tega odpade okoli 6,5% na povečane plače po zakonitih predpisih, okoli 2% pa na materialno povečanje.

Predlog proračunskih izdatkov računa s skrajnim varčevanjem in s temeljito selekcijo, kaj je najnujnejše od nujnega. Predvideva se namreč, da bodo morala imeti nekatera družbena področja večje proračune. Gre predvsem za šolstvo in službe družbenega standarda.

Poštna služba ob novoletnih praznikih

Pošte bodo delale v četrtki in petek, dne 1. in 2. januarja 1959 kakor ob nedeljah. Casnikje iz drugih republik bodo izdajali samo v četrtke.

V soboto, dne 3. januarja, bodo pošte posiovale od 9. do 11. ure, le blagajniška okenca bodo zaprta. Ta dan bo redno dostavljanje pisemskih in paketnih pošilk.

Pošte bodo izplačevale pokojnine in invalidnine za januar že v ponedeljek 29. t. m.,

UČINKOVITEJE ZAJEMATI PRORAČUNSKO DOHODKE

Nato je tovariš Maležič prešel na obrazložitev dohodkov, na katerih je udeležen republiški proračun s 33%. Ti dohodki so določeni z zveznim zakonom. Za republiko in ljudske odbore je najvažnejši in največji vir dohodkov proračunski prispevek iz osebnega dohodka delavcev. Tehnika izračunavanja tega dohodka po progresivnih stopnjah je bila zelo komplicirana, zaradi česar ljudski odbori niso uspešno kontrolirali izračunov ali pa so jo sploh opustili, kar je povzročilo izpad tega prispevka posebno v zasebnem sektorju. V letu 1959 bo obračunavan ta prispevek po proporcionalni stopnji v višini 11% bruto osebnih dohodkov, pri kmetijskih gospodarskih organizacijah pa v višini 3%. Ta sprememba bo verjetno povzročila delno zmanjšanje teh dohodkov.

Občine imajo pravico uvajati dopolnilni proračunski prispevek. Glede na to, da ta prispevek neposredno vpliva na plače delavcev je potrebno, da so občine pri uvajanju tega prispevka izredno tankovestne. Namen tega davka namreč ni predvsem v tem, da si občina zagotovi proračunska sredstva, temveč mora biti to instrument ljudskih odborov, ki naj bi ga uporabili v primerih, ko to narekuje položaj: stanje trga, povečevanje osebnih dohodkov tedaj, kadar ni to zasluha delovnega kolektiva in bi bil kak delovni kolektiv brez svoje zasluge v mnogo boljšem položaju kot drugi.

Drugi vir dohodkov po važnosti oziroma velikosti so dohodki od kmetijskih gospodarstev. Plan za leto 1959 predvideva dohodnino od kmetijstva v višini 2.843 milijonov in občinske doklade od kmetijstva v višini 2.970 milijonov, skupno torej 5.813 milijonov din. Hkrati se še nadalje zadržuje dosedanja sistem in višina prispevka od sečnje v gozdu itd.

V primerjavi z obremenitvijo za leto 1958, ko je bilo odmerjenih 3.424 milijonov din dohodnine in 1.868 milijonov din občinske doklade, zaznamujemo globalno povišanje davcev za 521 milijonov din. Davčna obremenitev vasi naj bi se torej povečala za slabih 10%, kar ni pretirano, če upoštevamo, da so se dohodki kmetov samo na račun odkupov kmetijskih proizvodov, brez upoštevanja tržiščne trgovine, povečali za nad 4 milijarde dinarjev ali za 20%. Pri razdelitvi teh povečanih davčnih bremen na posamezne predele v Sloveniji pa je treba biti zelo pazljiv. So namreč predele, kjer so kmetije letos izredno povečali dohodek, so pa istočasno tudi posebno odročni predele, kjer so dohodki nespremenjeni. Povečanje bremen se torej ne sme izvršiti enostavno vsem v enakem odstotku, temveč prilagodimo dejanskim možnostim, kar pa bo možno edino z doklado.

Odmera dohodnine od kmetijstva temelji na novo izračunem katastrskega dohodka, ugotovljenem po enotni metodi za vse področje Jugoslavije. S tem bodo torej odpravljeni osnovna nesorazmerja v obdavitvi, ki jih je vseboval dosedanja katastrski dohodek, na katerega je bilo neobhodno potrebno uvajati različne davčne stopnje v posameznih republikah. Sedaj so uvedene

enotne stopnje za vsa država, s čimer se zagotavlja enotna politika federacije. Stopnje dohodnine so znatno znižane in bo odmerjeno n. pr. v Sloveniji kljub 42% zvišanju katastrskega dohodka v prihodnjem letu le 2.843 milijonov dohodnine ali 581 milijonov din manj kot letos. Izpadlo dohodnino bodo morale nadomestiti, poleg rednega povečanja, občinske doklade.

Občinske doklade o kmetijstvu dobivajo s tem mnogo pomembnejšo vlogo kot doslej, saj bodo važni, ponekod celo glavni vir proračunskih sredstev. Zaradi tega je treba v bodoče posvečati njihovi porazdelitvi več pozornosti, to je uvести mnogo več doslednosti pri vsklajevanju obremenitve posameznih področij, če hočemo, da ne bo predstavljala le vir sredstev, ampak tudi učinkovit ekonomsko politični instrument v rokah naših občin.

Upoštevati je še poseben problem obremenitve gozdnih površin. Po novem katastru se močno dviga katastrski dohodek gozdov in v zvezi s tem odpadajo del dohodnine na gozdne površine, medtem ko bodo zaradi tega negozdne površine blažje obremenjene z dohodnino kot doslej. Prispevek od sečnje, ki je nadomestoval dosedaj prenikoz dohodnino od gozdov, ostaja nespremenjen. Zato je treba pri določenju občinskih doklad gozdnih predele posebej obravnnavati. Praviloma naj bi se v takih primerih doklade ne predpisovale oziroma naj bi se ustrežno prelivalo iz gozdnih na negozdne predele.

Poseben problem je obdavčenje obrtnikov in samostojnih poklicev. Možnost doseganja dohodkov med temi zavezanici je tako raznolika, da se ne moremo zadovoljiti s povprečnim ocenjevanjem, kot je to običajno, temveč bi bilo treba posvečiti določenim zavezanecem, ki dosegajo nadpovprečne dohodke, posebno pozornost. Predvideva se 8% povečanje dohodkov od obrtnišтва in poklicev. To bo vsekakor mogoče doseči, vendar ne z linearnim zvišanjem. Napraviti bo treba skrbne analize v mestnih in industrijskih središčih, posebno za tiste, ki se bavijo s proizvodnjo in konjunkturo obrti. Znano je, da ustvarjajo nekateri obrtniki milijonske dohodke, pri obdavitvi pa ni upoštevana niti polovica. Pri odmeri davka so posamezniki komu ugotovljene znatne razlike, kakor tudi razlike v posameznih občinah. Mnogi ljudski odbori so nekatero panogo obrtnikov in samostojnih poklicev pretežno pa povsod dohodke od premoženja opustili plačila občin. Mislimo, da ni razloga, da bi se obravnavalo take zavezanice glede lokalnih davščin drugače, kot zavezanice dohodnine od kmetijstva.

Prometni davek na vino in žganje: Kontrola nad prometom vina in žganja je zelo pomankljiva. Pretežno se ne ugotavlja dejanski pridelkek vina, nad žganjekuho in prometom z žganjem pa je kontrola še bolj pomankljiva. Zato je ostrejša kontrola nad prometom vina in žganja nujna, s tem bo možno plan v letu 1959 v višini 850 milijonov dinarjev znatno preseči.

Prometni davek od zasebnikov je lahko znaten proračun-

Razprava v republiškem zboru

Po skupni seji obeh zborov ljudske skupščine, je republiški zbor razpravljal in sklepal na ločeni seji o predlogu družbenega plana. V razpravi je sodelovalo več ljudskih poslancev. Inženir **Velma Pirko** je govorila o skrbi, ki jo izraža družbeni plan za izboljšanje standarda ter pri tem posebej poudarila skrb za družbeno prehrano v večjih industrijskih središčih in njen pomen za obnavljanje delovne moči. Hkrati je še zavzela za ustanavljanje obratnih menz tudi pri stanovanjskih skupnostih.

Ljudski poslanec **Aleksander Pirher** je govoril o presežku delovne sile v Pomurju, ki mora stalno odhajati na sezonsko delo. Zavzel se je za to, da se mladini v tem predelu omogoči, da si pridobi strokovno kvalifikacijo, ker se bo le tako lahko stalno zaposlila. ustallila in prenehala biti sezonska delovna sila. — Plan okraja predvideva ustanovitev strokovnih šol, vendar pa bi bila potrebna niti tudi po-

moč republiškega sklada za kadre v gospodarstvu.

Ljudski poslanec **Roko Jerman** pa je opozoril, da se vlagajo v melioracijo zemljišč pomembna družbena sredstva, vendar pa investitorjem ni zagotovljeno vračanje vloženih sredstev, kar bi bilo potrebno urediti.

V popoldanskem delu zasedanja je republiški zbor na ločeni seji obravnaval predlog proračuna. V razpravi je bila zlasti poudarjena potreba po zmanjševanju honorarjev, čim racionalnejši zaposlitvi kadrov v proračunskih ustanovah in čim večjem varčevanju s proračunskimi sredstvi.

V razpravi o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o območju okrajev in občin v LR Sloveniji, ki ga je v imenu izvršnega sveta obrazložil podpredsednik dr. Joža Vilfan, je sodelovalo več ljudskih poslancev, naker je bil sprejet tudi zakonski predlog.

MLADINA O STANDARDU

LJUBLJANA, 28. decembra Danes je bilo na pobudo CK LMS v prostorih Kluba poslancev v Ljubljani posvetovanje mladinskih aktivistov iz industrijskih centrov Slovenije. Pogovorili so se o nalogah mladine pri dvigavanju življenjskega standarda in o vlogi mladine v stanovanjskih skupnostih.

Mladina naj postane poleg ostalih družbenih organizacij gonilna sila, ki bo skrbela, da se bo v naslednjih letih posvetilo dovolj materialnih sredstev družbenemu standardu.

Mladina se je pokazala aktivna pri reševanju stanovanjskega vprašanja. Ugotovili so da je najbolj rešeno stanovanjsko vprašanje za samske, če do stanovanje pri družinah. Zato naj se grade večja stanovanja. Družinsko okolje vpliva na samske pozitivneje kot v samskih domovih.

Valutna verižna reakcija

(Od našega beograjskega dopisnika)

LONDON, 28. dec. (Po telefonu). Velike denarne spremembe v zahodni Evropi so povzročile verižno reakcijo in njenih posledic do sedaj še ni mogoče popolnoma točno napovedati. Britanci so z delno konvertibilnostjo napravili prvi korak k dokončni osvoboditvi funta na svetovnem denarnem trgu. Francozi so devalvirali svoj frank za 17,5%, Nemci in veliko število drugih zahodnoevropskih držav pa so objavili popolno konvertibilnost svojega denarja. To je največji preobrat v zahodnoevropskem denarnem sistemu od velikih valov devalvacije leta 1949. Kako bo to vplivalo na posamezne države, še posebej pa na Veliko Britanijo, je tema, o kateri je slišati precej različne ocene in komentarje.

Medtem ko je britanska vlada prepričana, da bo konvertibilni funt orožje, ki bo močno povečal britansko trgovino, da bo dokazal stabilnost in sposobnost, da lahko brez državne zaščite tekmuje z ostalimi trdnimi valutami, pa so laburisti mnenja, da je vlada napravila dvakratno napako, ki se bodo njene posledice kaj kmalu pokazale.

Za kaj gre v bistvu pri tej denarni akciji? Odslej bo morala britanska banka zaračunati vsem tujcem, ki prodajajo blago na britansko in šterlinsko tržišče, in jim zamenjati funte v katero koli tujo valuto brez kakršnih koli omejitev. Vlada je prepričana, da bo to močan pospešek za britansko trgovino in finančno poslovanje na mednarodnem trgu, ker bo povečalo zaupanje finančnih krogov in jih privabilo, da bodo imeli vse svoje denarne rezerve v angleških bankah. Poslovni ljudje so že doslej mogli menjati funte v dolarje, toda samo s pomočjo uradno tolerirane črne borze v Zürichu in New Yorku in s kurzom, ki je nižji od uradnega.

Vse to pa je šele prvi korak, kajti druge omejitve na konvertibilnost funta bodo menda objavili šele prihodnje leto. Tujci, ki imajo britanske državne obveznice in druge vred-

nostne papirje, jih sedaj še ne bodo mogli menjati v tujo valuto. Konvertibilnost funta tudi ne velja za prebivalce v pravem šterlinskem področju, saj sedaj svojih plač ne bodo mogli menjati v druge valute. Vlada obljublja tudi na tem področju spremembe.

Protivladnemu optimizmu pa so nastopili laburistični strokovnjaki za gospodarska in finančna vprašanja, ki menijo, da je bil ukrep sprejet v nepravem času in da bi prav lahko povzročil novo šterlinsko krizo, podobno tisti iz leta 1947. Laburisti pravijo, da so britanske zlate in dolarske rezerve še vedno preslabe, da bi se lahko spoprijele z vsami nevarnostmi in preprečile vse mogoče negativne posledice.

Ukrep bi po laburističnem mnenju prav lahko povzročil padec vrednosti funta na svetovnem trgu, kar bi imelo za posledico, da bi doma trpela proizvodnja in se povečala brezposelnost.

Kdo ima prav? Zejo težko je to reči, saj je v denarni politiki toliko momentov, ki lahko vplivajo pozitivno ali pa negativno. Verižna reakcija pa se zelo verjetno ne bo poznala samo na denarno-gospodarskem področju, ampak prav gotovo tudi v politiki. Francoski tisk na primer že trdi, da je bil de Gaulle prisiljen devalvirati frank zaradi potuhnjene taktike Britancev in da bodo zato Britanci krivi za vse negativne posledice, ki bodo padle na breme Francije. Britanci trdijo, da je do vsega tega prišlo na pobudo Francozov, ki hočejo z devalvacijo franka omogočiti svojemu izvozu, da bi se pomeril s tujimi tekmeči.

Po britanski varianti finančnih sprememb sta se o devalvaciji dogovorila že de Gaulle

in Adenauer. Pravijo, da so Nemci zahtevali devalvacijo franka, v zameno pa so ponudili Franciji veliko posojilo, ki naj bi Franciji pomagali čez prve denarne težave zaradi plačilnih primanjkljajev. Po zadnjih vesteh se je Francija odločila za devalvacijo franka šele pred tremi dnevi, ko je dobila iz Nemčije zagotovila, da bo dobila 300 milijonov mark v devizah na posodo za kritje svojega dolga v evropski plačilni uniji.

Britanci opozarjajo, da je Britanija že na gospodarski konferenci Commonwealtha pred nekaj meseci v Montrealu sprejela zahtevo Kanade, da naj postane funt konvertibilen in da bi do konvertibilnosti funta prišlo najkasneje sredi leta 1959, če ne bi bili Francozi predlagali bolj zgodnjega termina.

Jože Vrhovac

Med slovesno večerjo prvi dan po prihodu v Džakarto. Zdravica predsednika Sukarna

FRANCIJA IMA NOV PRORACUN

Z deficitom v novo leto

Poleg večjih neposrednih davkov se bodo povečale tudi cene vina, tobaka, prevoza, toka, plina in premoga — Socialisti nimajo pomisleke

PARIZ, 28. dec. (Tanjug). Francoska vlada je danes sprejela proračun za leto 1959, ki predvideva 670 milijard frankov primanjkljaja, kljub temu, da namerava povečati davke in takse za 309 milijard frankov. Novi proračun bo začel veljati takoj, v skladu z uredbami ustave, s tem, da ga bodo naknadno predložili parlamentu. Finančni minister Pinay je izjavil, da je bil proračun sprejet soglasno, predstavniki socialistične stranke, ki imajo v vladi tri zastopnike, pa poudarjajo, da imajo socialisti velike pomisleke in da zaradi proračuna prav gotovo ne bodo sodelovali v novi vladi, ki bo sestavljena ob začetku januarja.

Po dokončnih podatkih dolga proračun skupne dohodke v znesku 5685 milijard, izdatke pa v znesku 6357 milijard frankov, s predvidenim primanjkljajem v znesku 672

milijard frankov. Četrtnina izdatkov odpade na armado, s čimer so se izdatki za armado povečali s 1100 milijard na 1562 milijard frankov. Precej so se povečali tudi krediti za industrijske investicije, izdatki za prosveto, socialno zavarovanje in ostale upravne službe pa bodo manjši. Vlada se je odločila, da bo neposredne davke povečala za 970 na 1279 milijard in da bo za 170 milijard zmanjšala subvencije državnim železnicam, PTT in socialnemu zavarovanju. Da bi bilo vse to izvedljivo, je odobrila povišanje cen tobaka za 11%, vina za 10%, tarif na železnicah in v mestnem prometu za 11%, električnega toka in plina za 12% in premoga za 17%. V naknadu za to se bodo minimalne plače delavcev povečale za januarjem za 4,5%, to je s 149.25 na 155.93 frankov na uro.

Francoski uradni list je objavil tudi vodni odlok o ukinitvi popusta v višini 10%, ki so ga imeli tujci turisti v Franciji, če so plačevali s poponimi čeki. Vlada je prav tako ukinita vse popuste, ki so jih imeli do zdaj tujci pri kupovanju francoskega bencina.

Skupna izjava dveh partij

Rim, 28. dec. (Tanjug). Organ KP Italije «Unita» je objavil skupno izjavo KP Francije in KP Italije, v kateri je rečeno, da je bil od 19. do 23. decembra v Rimu sestanek delegacij obeh partij. Izjava poudarja, da «ofenziva, ki se začela proti demokraciji v Franciji», ni izoliran pojav, ampak, da se kažejo podobne težnje tudi v drugih državah, še posebej pa v Italiji. Obe delegaciji podarjata, da je glede na to še bolj «nujna in neodložljiva borba za mir, splošna razorožitev, miroljubna kooperacija in socializem». Izjava obeh komunističnih partij prav tako poudarja, da je potrebna «nenehna borba proti revizionizmu, glavni nevarnosti v vrstah delavskega gibanja, kakor tudi borba proti dogmatizmu in sektaštvu».

KONFERENCA V BAMAKOJU

Paris, 28. dec. (Tanjug). Jutri se začne v Bamakouju, glavnem mestu francoskega Sudana, konferenca vladnih delegacij iz držav francoske afriške skupnosti v Bamakouju se bodo sestali politični voditelji 7 avtonomnih držav Zahodne Afrike. Opoznavci pričakujejo, da bo glavna tema razgovorov, kako ustvariti federacijo držav Zahodne Afri-

ke. Večina voditeljev teh držav se zavezuje za federacijo, ki bi sicer nadaljevala sodelovanje s Francijo, vendar pa bi takoj začela določati pravne okvire za afriško združevanje. Za takšno federacijo in za ustanovitev enotne skupščine in izvršnega organa federacije se zlasti zavezujejo Sudan in Senegal

Slovo od Džakarte

(Nadaljevanje s 1. strani)

tolmači to, kar smo tukaj videli. Če bi se mogla sredi predstavi v govoriti, bi bilo najlepše, ker besede nikdar ne morejo povedati tisto, kar čutijo naša srca. Iz vaše dežele bomo odšli z globoko hvaležnostjo za veliko in prijateljsko gostoljubnost, ker menimo, da je znak priznanja in ljubezni vaših narodov do narodov Jugoslavije.

Ko je predsednik Tito končal svoj govor je pred mikrofonom stopil predsednik Sukarno. «Kot veste, je rekel predsednik Sukarno, Predsednik Tito se ne zapušta Indonezije, ampak potuje z »Golebom« na Bali. V svojem govoru je izgovoril besedo prijateljstvo, ki za nas mnogo pomeni in smo mu zanj hvaležni. Postali smo prijatelji in prihodnje ostali prijatelji. Ni pa dovolj, da sta prijatelja samo predsednik Tito in Sukarno. V naših večeršnjih razgovorih smo izrazili željo, da bi narodi Jugoslavije in Indonezije postali pravi prijatelji, in ne samo prijatelji, temveč tudi tovariši, v borbi

za idealne, naše politične, gospodarske in socialne ideje.

V nadaljevanju svojega govora je Sukarno poudaril, da je bodočnost indonezijskega ljudstva v njegovi bodočnosti. «Odnosnost indonezijskega ljudstva, želja, ki živi v sreči ljudstva, pa je močnejša od vseh vražjih poskusov imperialističnih in subverzivnih elementov». Predsednik Sukarno je nato zaželel predsedniku Titu srečno pot na Bali. «Prvi dan prihodnjega leta nas boste zapustili, toda kot sem že sinčji rekel, povabim sem vas, da obiščite Indonezijo. Zelo sem srecen, da lahko sporočim vsemu ljudstvu, ki se je tukaj zbralo, da je predsednik Tito sprejel povabilo, naj ponovno obišče Indonezijo. Predsednik Tito, gospa Broz, želim vama srečno pot in na vseh življenjskih poteh in na Bali.»

Predsednik Tito se je nato poslovil od visokih indonezijskih funkcionarjev, tik preden se je vkrca na ladjo, pa tudi do predsednika Sukarna.

Na pomolu sta ostala predsednik LR Crne Gore Blažo Jovanović in član zveznega izvršnega sveta Slobodan Pene-

zić, ki bosta odpotovala na Bali z letalom.

Ko je predsednik republike stopil na »Galeb«, je radja izstrelila 21 strelkov kot pozdrav predsedniku republike. Ob 10.30 se je »Galeb« odmaknil od pomola in v tistem trenutku je indonezijska mornarica z 21 streli pozdravila predsednika Jugoslavije, nakar je »Galeb« odzdravil predsedniku Indonezije.

Ob lepem in sončnem vremenu je »Galeb« v spremstvu rusilca »Split« odplul v smeri otoka Balja.

Davi je bil predsednik Tito odlikovan z največjim indonezijskim odlikovanjem »Gerija medalja«. Predsednik Tito je prva osebnost iz tujine, ki je dobila to indonezijsko odlikovanje.

TELEGRAMI

SOFIJA — Sovjetska zveza bo dala Bolgariji 130 milijonov rubljev kredita za izgradnjo kombinata za predelovanje nafte z zmogljivostjo milijon ton surove nafte na leto. Kredit bo Bolgarija vrnila v 10. letih. Sovjetska zveza bo prav tako pomagala Bolgariji pri iskanju nafte.

SOFIJA — Poljska vladna delegacija, ki jo vodi namestnik predsednika vlade Zenon Novak, je prispela v Sofijo, kjer se bo pogajala o trgovini v obdobju 1961-1965.

HAVANA — Predstavniki kubanske vlade so demantirali vesti, da bi bile enote uporniškega voditelja Castra zavzele več mest v pokrajini Las Villas. Uporniška radijska postaja je sporočila, da so padla naselja Zaza del Medio in Piasteto, ter da sta mesti Sancti Spiritus in Yahajah obkoljeni. Opozovalci zastrjujejo, da uporniške enote odločno napredujejo proti Santi Clari, kjer je sedež pokrajinske vlade.

BUKAREŠTA — Romunija in Irak sta podpisala trgovinski sporazum in sporazum o tehničnem sodelovanju.

KAIRO — Uradno so sporočili, da bo italijanski premier Fanfani prispel 6. januarja na štiriindvajseti uradni obisk v Združeno arabsko republiko. Sestega in sedmega januarja bo imel uradne razgovore s predsednikom Naserjem.

PNOM PENH — Ameriška gospodarska pomoč Kambodži bo v letu 1959 znašala 10,5 milijonov dolarjev, kar je za milijon dolarjev manj kot letos.

DR. JERKO RADMILOVIČ:

Potrebni so znatni napor

za izvajanje zakona o invalidskem zavarovanju

Med pripravami za izdelavo novega zakona o invalidskem zavarovanju so začeli tudi pripravljati sodobnejše metode ocenjevanja sposobnosti delovnih invalidov. Na podlagi navodil Zveznega zavoda za socialno zavarovanje se je začela od začetka leta 1957 revizija sedanjih invalidskih pokojnin, ki jih prejemajo mlajši letniki, in so na podlagi te nove metode v ocenjevanju delovne sposobnosti pošiljali delovne invalide bodisi na zaposlitev, ali bodisi v poklicno rehabilitacijo.

Ta začetna prizadevanja so omogočila, da se v praksi rešilo koliko preveriti koncepta pripravljenega sistema invalidskega zavarovanja, da se pridobe primerne izkušnje in olajša prevedba delovnih invalidov na novi sistem invalidskega zavarovanja.

Ako presojamo zakon o invalidskem zavarovanju glede na njegovo izvajanje, se lahko opazijo tri kategorije nalog.

Prva kategorija nalog izvira iz samega novega sistema invalidskega zavarovanja, namreč iz uporabljanja izpremenjenega sistema za bodoče primere invalidnosti. Po naravi stvari je ta kategorija trajnih nalog.

Druga kategorija nalog obsega postopek za prevedbo sedanjih delovnih invalidov. Tu gre za kategorijo kratkoročnih nalog, ki se morajo izpolniti v letu 1959, in sicer čimprej je mogoče

Težavnost teh nalog označuje že samo to, da je treba prevesti okoli 222.000 upravičencev invalidskih pokojnin ali invalidnim in sicer na eni strani vse po uradni dolžnosti, na drugi strani pa določen del na zahtevo delovnih invalidov.

Tretja kategorija nalog se kaže v potrebi po vrsti predpisov o izvajanju zakonov, ki jih po večini izdajo ustrezni državni organi. Pomen teh nalog označuje narava stvari sama. Ako ne bodo v najkrajšem roku izdani ti predpisi, bo to zelo otežilo koščilo in zavrglo delo zavodov za socialno zavarovanje, pri praktičnem izvajanju zakona o invalidskem zavarovanju.

V prvo kategorijo nalog spada vsekakor usposabljanje kadrov v zavodih za socialno zavarovanje, in sicer tako kadrov v pravni službi, kakor tudi medicinskih kadrov. Pričakovati je, da bodo zavodi za socialno zavarovanje organizirali seminarje za svoje uslužbence. Posebej bo potrebno, da se organizirajo posvetovanja z zastopniki invalidskih komisij zavodov in ocenjevanje delovne sposobnosti in ocenjevanje možnosti rehabilitacije in zaposlovanja, kasneje pa tudi posebna posvetovanja o ocenjevanju delovne sposobnosti delovnih invalidov, ki so oboleni zaradi posameznih posebnih bolezni (TBC, sifilnevrozo, traume in podobnih).

Temu je vsekakor potrebno dodati tudi izdajanje raznih priročnikov, da bi olajšali proučevanje zakona o invalidskem zavarovanju. V ostalem so zavodi za socialno zavarovanje že začeli delati v omenjeni smeri.

Ena izmed osnovnih značilnosti tega zakona je tudi v tem, da njegovo uporabljajanje ni odvisno izključno od organov službe socialnega zavarovanja, temveč tudi od drugih organov, služb in zlasti gospodarskih organizacij. Zato bo na eni strani potrebno, da zavodi za socialno zavarovanje podpirajo s primernimi seminarji usposabljanje kadrov drugih organov in organizacij, kakor so kadri urada za posredovanje dela, organov uprave za delo pri ljudskih odborih, gospodarskih organizacij itd. ter pomagajo, da se vsi ti organi službe in organizacij čim popolneje vključijo v izvajanje zakona o invalidskem zavarovanju. Zlasti se je treba zavesti, da učinkovito opravljajo poverjenjani delo organov uprave in svet ljudskih odborov, pristojni za delo, kakor tudi vsi drugi organi, ustanove in organizacije, ki po zakonu sodelujejo ali pa s mostojno delajo pri izvajanju invalidskega zavarovanja. Prtem je treba poskrbeti, da s čim učinkoviteje uresničijo osnovna zamisel zakona o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju delovnih invalidov, ker je tudi to pravica in dolžnost zavoda za socialno zavarovanje.

Glede na poklicno rehabilitaci-

jo je treba poudariti potrebo po pravilnem usmerjanju zdravstvenih kadrov pri zdravljenju zavarovancev med zavarovanjem in vseh posledic bolezni, ki bi mogle negativno vplivati na delovno sposobnost zavarovancev. To stališče je prišlo do izraza v zakonih, ki ureljajo zdravstveno in invalidsko zavarovanje, tako da se medicinska rehabilitacija smatra kot del zdravstvenega zavarovanja. Tako pojmovana funkcija zdravstvene zaščite bi na eni strani omejila na pravi obseg število zavarovancev, ki jih pošilja invalidskim komisijam, na drugi strani pa bi bili ti zavarovanci opremljeni z dokumentacijo, iz katere bi bila jasna razvidna funkcionalna (delovna) in telesna poškodba, zaradi česar bi se po potrebi vključili v rehabilitacijo, ki jo vodi zavod za socialno zavarovanje.

Kar se tiče te kategorije nalog, bo končno potrebno posvetiti pozornost gospodarskim organizacijam in pomagati, da se uveljavijo posebna zaščitna tisti delavcev, za katere ugotovijo po daljši zaposlitvi in težnjem in za zdravje škodljivem delu zdravniška komisija, da jih je treba zaradi poslabšanja njihove delovne sposobnosti prenesti k drugemu delu.

Kar se tiče druge kategorije nalog glede na prevedbo invalidskih pokojnin in invalidnim zavarovanejo, namreč do 11. decembra 1959, medtem ko se morajo predložiti o prevedbi invalidskih pokojnin in invalidnim, predlo-

ženi do 30. junija leta 1959, rešiti do 31. avgusta leta 1959. Skupščina Zveznega zavoda za socialno zavarovanje pa je zavzela stališče, da bi se morala prevedba po uradni dolžnosti izvršiti v krajšem roku, namreč najkasneje do 30. junija 1959, in sicer po skupinah upravičencev invalidskih pokojnin in invalidnim: 1. prevedba za prvo skupino, za katero zakon ne zahteva niti preverjanja medicinske dokumentacije niti popolnega pregleda, naj bi bila končana do konca februarja 1959; 2. prevedba za drugo skupino, pri kateri je treba zaradi kategorizacije invalidnosti preveriti medicinske dokumentacije, naj bi bila končana do 15. maja 1959; 3. prevedba za tretjo skupino, kjer je potrebna kategorizacija invalidnosti na podlagi obveznega pregleda po invalidski komisiji, naj bi bila končana do konca junija 1959. Obenem je treba v primerih, kjer bo potreben ponovni pregled delovnih invalidov ob enem oceniti tudi telesno poškodbo, da bi mogli pri zahtevah za določitev pravice do invalidnine (kot popolnoma nove pravice) ugotoviti to pravico brez nadaljnega ponovnega pregleda.

Kar se tiče prevedbe na zahtevo delovnih invalidov, je skupščina Zveznega zavoda za socialno zavarovanje zavzela stališče, naj bi se ta prevedba začela po končani prevedbi po uradni dolžnosti, tako da bi lahko vsaj razpoložljivi kadri delali pri prevedbi po uradni dolžnosti in da bi lahko zahtevali, ki bi bile medtem predložene, registrirali in opravljali prevedbo kasneje po vrstnem

redu, kakor so jih zavodi sprejemali.

Tretja kategorija nalog pri izvajanju zakona je objava predpisov o izvajanju. Vsekakor je najvažnejša tista skupina predpisov, brez katerih sploh ni mogoče uresničevati zakona o invalidskem zavarovanju. Takšni so predpisi o sestavi in delu invalidskih komisij, ki jih izdaja Zvezni zavod za socialno zavarovanje. Prizadejajo si, do bodo ti predpisi izdani v tem mesecu. Tem predpisom se po svojem pomenu pridružujejo predpisi o raznih evidencah, o načinu predlaganja prijavi in poročil, ki jih izdaja sekretariat za delo pri zveznem izvršnem svetu po prejšnjem mnenju Zveznega zavoda za socialno zavarovanje.

Nadalje je tudi takšna skupina predpisov o izvajanju, brez katerih ni mogoče uporabljati posameznih pravic, kakor so n. pr. predpisi, za katere mladinci delovne akcije se bodo uporabljale določbe o zavarovanju za vse primere invalidnosti, katerih vzrok je nastal pri teh akcijah, ki pa jih izdaja zvezni izvršni svet; predpisi, katerih primerih se daje zaščita osebam pri organiziranju javnih delih splošnega pomena in podobno, ki jih izdaja zvezni izvršni svet; predpisi o primerih in načinu rehabilitacije otrok zavarovancev ter upravičencev osebne ali invalidske pokojnine ter predpisi o pravicah do rehabilitacije, ki jih izdaja zvezni izvršni svet. Končno imamo tudi takšno skupino predpisov o izvajanju zakona, brez katerih ne bi bilo mogoče učinkovito uresničiti pravice do poklicne rehabilitacije. ka-

kor so predpisi v pogovoru za ustanavljanje, organizacijo in delo zaščitnih delavnic in o finančnih ugodnostih, ki jih izdaja sekretariat za delo pri zveznem izvršnem svetu v soglasju z drugimi ustreznimi organi zvezne uprave; predpisi, ki določajo roke in pogoje za pridobitev strokovne sposobnosti s poklicno rehabilitacijo pri praktičnem delu v gospodarskih in drugih organizacijah ter ustanovah ali pa s učenjem poklica v posebnih ustanovah ali organizacijah za rehabilitacijo invalidov, ki jih izdaja sekretariat za delo pri zveznem izvršnem svetu.

V najtesnejši zvezi s to kategorijo nalog je tudi vselajevanje sedanjih pogojev o socialnem zavarovanju ljudi, ki opravljajo samostojne poklicne dejavnosti, ter ljudi drugih poklicev, ki niso v delovnem razmerju, kar se ima izvršiti najkasneje do konca leta 1959.

Kakor je razvidno iz obrazloženega, so potrebni znatni napor ne samo zavodov za socialno zavarovanje, temveč tudi drugih organov, ustanov in gospodarskih organizacij za realiziranje zakona o invalidskem zavarovanju. To pa ni samo njihova naloga, potrebna je vztrajna delavnost vseh družbenih činiteljev, posebno organizacij Socialistične zveze in Zveze sindikatov, kakor tudi drugih družbenih organizacij, ker se mora ustvariti takšno družbeno vzdušje, ki bo pripomoglo k spoznanju velikega pomena zakona o invalidskem zavarovanju za življenje delovnih ljudi; in za samo družbeno skupnost ter povečalo zavest odgovornosti, vseh kadrov, ki so poklicani, da ga izvajajo.

Ob magistrali

Če izstopite na trolejbusni postaji pri Remizi in vprašate za Grošljevo ulico, vam vjudni uslužbenec v vratarški loži kljub najboljšim namenom ne morejo ustreči. Ko omenite, da

gotovo vedela, da revnega Zavoda, ki je imel tankaj še revnejše prostore, nihče ni jemal resno. O njem smo seveda vedeli, pisali, načrtovali in govorili o poteh slovenskega oz-

verjamemo, da niso ne takrat (v tistih revnih dneh), ne danes, ko so stopili na magistralo, nikoli pomislili na pridobitništvo. Bili so pionirji na področju dia-filma in bodo to ostali.

Veseli je zdaj sedeti v skromni, a zelo prijetni predavalnici, in gledati 68 delovnih koplj izgotovljenih poučnih in šolskih filmov in filmskih silkanje, ki jim zdaj, prvi v Jugoslaviji, pridajajo tudi zvočni zapis. Veselje je, ne napor, slediti taktičnim filmom, in poslušati direktorico Mileno Babičevno, ali tefa produkcije tov. Emilia Weissla, ali prof. Hadžijevo, ki spletajo nove načrte za 51 filmov, ki so že v obdelavi. Težko je najti ustrezno glasbo, še več je so težave s slikarji, ki imajo različne stile. Tudi prav dobro vedo, da je color tehnika uspela, da pa so materiali, ki jih dobivajo za izdelavo črno-belih filmov (od »Fotokemike« v Zagrebu) skrajno slabi. Videla sem snemalno knjigo o sviloprejkah z originalnimi fotografijami. Bila je presenečenje. Gledala sem film. Veliko je izgubljenega. Slab material, za katerega nosi odgovornost to naše podjetje, vzbuja krivljen občutek, da slika nima ostrine.

V Ljubljani imajo vse šole kinoprojektorje. Po Sloveniji krožijo ekipe. Menda je odvet govoriti o pomenu šolskega poučnega filma v zvezi z reformo.

Moram priznati: nisem vedela, da imamo še veliko šol v otroških kmečkih predelih, kjer otroci priskakljajo do platform, da bi odprali helikopter in zatrdno priznali, kako je to silka. Enkrat pojdem z ekipo na »teren«. Rada bi sprejela ozek film s tako spoštljivo. Koliko ga znajo sprejeti delavci po tovarnah, kadar jim namesto triurnega predavanja v kratkih dvanajstih minutah vse pove o novem delovnem postopku. Rada bi ga sprejela, kot ga sprejmejo neuki smučarji, kadar jim gre »zares«, za prve korake na smučeh, ki jim jih razloži simpatično preprosto.

Danci, ki imajo priznano najboljšo filмотeko ozkih filmov na svetu, so priznali, da risanke slovenskega Zavoda za šolski in poučni film (zlasti te, najnovejše, združene z zvočnim zapisom) daleč prekašajo njihove.

Poljaki, ki so obiskali Jugoslavijo, so rekli, da je od vseh Zavodov v državi pri nas dosežena najboljša organizacija dela in da jih vsebinsko dohajajo, marsikje prekašamo, čeprav ima ozki film na Poljskem tradicijo trinajstih let.

Da se razumemo: danes Zavod poleg distribucije uvaja tudi produkcijo dia-filmov, barvno fotografijo in diafotografijo terena. Ima preko 150 rednih znanstvenih sodelavcev, med njimi prof. Tomšiča, dr. ing. Hadžija, dr. ing. Strojnika in še vrsto drugih. Njihovo delo ne bodo nikdar ocenile najbolj podrobne statistike. Skupaj s kolektivom, ki se je zbral v novih prostorih Zavoda ob slovenski magistrali, skušajo nuditi ljudem, ki želijo čim več znati, čim več pravega znanja. Pravo znanje pa je dragoceno.

Ozki film, ki ima preprost naslov »Otroci in cestna«, je duhovita, malce zbadljiva filmska risanka, ki bi rada dopovedala malim čebličcem, kakšne nevarnosti jih čakajo, če poskušajo sredi ceste uveljaviti vse svoje bogato izvenšolsko znanje, proti njim pa, recimo prvi rešilni avto...

Iščete novo stavbo Zavoda za šolski in poučni film Slovenije, vsi pokažejo na polje pred Remizo, na novo, neometano vilo. In so veseli, da vas vidijo na poti k cilju. Zdaj je resnica taka. Prej bi bila drugačna: kadarkoli v zadnjih letih me je pot zanesla na Miklošičevo 7. v zagato med dvema hodnikoma ki vežeta hišna trakta sem za-

kega filma kot nujnosti časa. Prvzaprav je bilo to nekakšno slovensko filmsko podjetje za dia-filme, toda podjetje s 630 filmskimi koplji tujih ozkih filmov, s štirimi omarami zanje, z eno samceto previjalno mizo in dvemj pokrvarjenimi snemalnimi kamerami. Imenovali so se Zavod in tudi zdaj se imenujejo tako. Lahko jim

Karkoli ustvarjajo danes, vse je stokrat premišljeno, vsak scenarij pregledan od strokovnjakov, popravljen, predelan. Dognane snemalne knjige govore o tisti odgovornosti, za katero nimamo posebnega imena. Cutijoj so ljudje, ki mislijo na druge.

Takrat, na Miklošičevi 7, so imeli en sam delovni prostor. In skladišče spodaj v pritličju, ki je spominjalo na odsluženo klet. Takrat je bilo v Sloveniji kakih 50 kinoprojektorjev za 16 mm. filme, dia-projektorjev pa sploh ni bilo.

Danes imamo vsega 366 kinoprojektorjev. In preko tisoč dia-projektorjev. Zavod ima 854 stalnih odjemalcev, ki si sposojajo 2305 filmskih koplj. Organiziral je preko 457 šolskih predstav, ki jih je videlo 368.222 učencev. Vmes je še veliko podatkov o tečajih za operaterje, recimo podatke o tem, da jim je sledilo skoraj sedem sto študentov, ki so dobili uradne odločbe, da lahko upravljajo s tako občutljivimi kinoprojektorji, kot so ti za ozke filme.

V rokah imam drobno knjižico. V njej najde predavatelj nadrobne obrazložitve o dia-filmu, ki tokrat govori o Ljubljani. K vsaki sliki spada tekst, ki so ga osvojili potem, ko so ga pregledali in urejali vsi domači strokovnjaki: dr. Valter Bohinc, prof. Tomšič, Janez, inspektor Mehora Drago. Color tehnika je pri tem filmu, kot pri vseh drugih barvnih filmih, izredna. Scenarij sta pisala Vida Blažko in Jan Carneuttli, asistent SAZU. Redakcija je izvršil Vinko Mlakar. Snemal pa je Cizelj Vlado.

Takih knjižic je zelo veliko. Držim jih v rokah in premišlujem: koliko truda. Toda tak trud se izplača.

Prvzaprav je žalostno, da zdaj govorimo o tem našem Zavodu kot o dogodku dneva. Pa ne pismo zaradi nove stavbe. In vendar vemo, da so prostori, v katerih je zdaj steklo delo, kot mora steti, če ga napeljuje in tak izreden kolektiv pionirjev — veterani, kakršni je kolektiv Zavoda, zelo važna stvar

Tako se vedno živijo beškumarski lončarji. Na ozki filmski trak je kamera zapisala njihovo vsakdanjost. Toda ta slika — sama zase — skoraj govori o neki davni podobi iz pravljicne »Trnjulčice«.

SREČANJE Z VETERANOM JUGOSLOVANSKEGA FILMA

Prva kamera

Milton Manaki, droben, a še vedno živahen, nemiren starček, rad govori o tistih dnevih, ki jih leta pokrivajo z vse gostejšo kopreno pozabljenja, o dnevih, ko se je uveljavil kot naš prvi filmski snemalec.

»Od mladih nog sem imel rad fotografski aparat,« pripoveduje. »Tudi pozneje, ko sem odprl v Bitolju fotografski atelje, me je vselej nekaj priganjalo, naj odidem ven, na prosto. Fotografski aparat so bili takrat veliki, težki in okorni, težave smo imeli z njimi, toda vse to me ni oviralo. Naložbi sem fotografski aparat na hrbet in se odpravil v kraje, kjer sem upal posneti zanimive posnetke.

Danes se ljudje radi fotografirajo, a takrat! Bilo je nekaj čudnega, nenavadnega in stopali so pred objektivi z neprilicnim strahom.

Leta 1905 je Miltonov brat Janaki, ki je študiral v Parizu, obiskal London in videl prvo filmsko kamero. Kinematografija je bila komaj rojena.

ljudje se slutili niso, kaj sta svetlu podarila brata Lumyere — toda Janaki je prinesel bratu redek dar — kamero: »Se-daj boš lahko delal žive slike!«

In Milton Manaki je začel snemati, kinematografija ga je prevzela. Ni mu bilo žal denarja za filme, ni poslušal nasvetov, naj preneha s to »otročarjijo«. Snemal je zanske prizore iz življenja v Bitolju, vaške običaje, narodne plesse, ljudi pri delu.

Leta 1910 se je z velikimi svečanostmi v Solunu izkrcal sultan Rešad V. A. Visoki gost in njegovo spremstvo so začudeno opazovali človeka, ki je z nenavadnim aparatom tekal za povorko in vrtil nekakšno ročico. Koliko postaja je imel Manaki, preden je prepričal stražarje, da so mu sploh dovolili snemati!

Danes so ti posnetki dragoceni. Spadajo med največje redkosti Jugoslovanske kinoteke.

Z zavzetostjo in neumornost-

jo pionirja je Milton Manaki lovil čas v svojo kamero. Uspelo mu je snemati številne ugledne osebnosti tistega časa, med njimi tudi Branislava Nušiča in raznovrstne zanimive, pomembne dogodke. Leta 1905 je posnel obešenje Iindencev na mostu čez Dragor. Njegova kamera je ohranila obrabe junaških žrten, dokumente o terorju nad uporniki in o življenju upornikov v hribovih. Makedonski zgodovini je tako ohranil neprecenljive dokumente.

Tudi dogodki iz prve svetovne vojne so ostali zabeleženi na filmskem traku po njegovi zaslugi.

Koliko je spominov na te pionirske čase!

Milton Manaki pripoveduje o tem, da ni smel slikati žena, da se Turki niso pustili slikati gologlavi, temveč vedno le s fesom, o otrocih, ki so mu kradli filme in jih je moral iskati kot pravi detektivi, o časih bolgarske okupacije, o je moral skriti svoje posnetke

in bencinski sod in jih zapakati v klet.

En spomin pa mu je dražji od vseh drugih: ko je predsednik Tito v spremstvu drugih visokih voditeljev obiskal Makedonijo, je Milton Manaki stopil na bitolske ulice s svojo staro kamero v rokah. Tekal je za mlajšimi snemalci, ki so z lahkoto prenašali sodobne pripravne kamere, toda odnehal ni. Končno je zaprosil predsednika Tita, naj mu dovolijo posnetek.

»Seveda, rad!« je nasmejan privolil maršal. Mirno je čakal, da je Manaki kar dvačkrat opravil svoje delo. Za vsak primer — tako se je delalo nekdanj.

Veseli ga priznanje, ki mu ga je v obliki zlate medalje izročila Jugoslovanska kinoteka kot pionirju jugoslovanske kinematografije.

2 tisoč metrov posnetega materiala in številne fotografije je odstopil državnemu arhivu Makedonije.

Ko smo se poslavljali na ulici, je Milton Manaki nenakrat obstal in potegnil iz žepa malo moderno kamero. »Naj vas poznamem, za moj arhiv!«

Milton Manaki, ki je pred pol stoletja prvi pri nas zavrtel ročico filmske kamere, še vedno snema.

B. DJORDJEVIĆ

in bencinski sod in jih zapakati v klet.

En spomin pa mu je dražji od vseh drugih: ko je predsednik Tito v spremstvu drugih visokih voditeljev obiskal Makedonijo, je Milton Manaki stopil na bitolske ulice s svojo staro kamero v rokah. Tekal je za mlajšimi snemalci, ki so z lahkoto prenašali sodobne pripravne kamere, toda odnehal ni. Končno je zaprosil predsednika Tita, naj mu dovolijo posnetek.

»Seveda, rad!« je nasmejan privolil maršal. Mirno je čakal, da je Manaki kar dvačkrat opravil svoje delo. Za vsak primer — tako se je delalo nekdanj.

Veseli ga priznanje, ki mu ga je v obliki zlate medalje izročila Jugoslovanska kinoteka kot pionirju jugoslovanske kinematografije.

2 tisoč metrov posnetega materiala in številne fotografije je odstopil državnemu arhivu Makedonije.

Ko smo se poslavljali na ulici, je Milton Manaki nenakrat obstal in potegnil iz žepa malo moderno kamero. »Naj vas poznamem, za moj arhiv!«

Milton Manaki, ki je pred pol stoletja prvi pri nas zavrtel ročico filmske kamere, še vedno snema.

B. DJORDJEVIĆ

Audrey Hepburn se pripravlja na novoletni ples...

PRIPOROČAMO

Prvzaprav je izredno lep obisk ljubljanskih predstav »KÖPENISKEGA STOTNIKA« zgovoren dokaz priljubljenosti tega nemškega filma, ki je narejen po resničnem dogodku: na začetku našega stoletja si je čevljar Wilhelm Voigt sposodil pruski militarizem tako, kot si ga ni zmeta sposodil nikdo. Ker bo zdaj film krožil še drugje po Sloveniji, nanj posebej opozarjamo mlajše gledalce. Starejši dogodek še živo pomnijo in si ga bodo že zato gotovo ogledali. Film je narejen po drami slovečega nemškega ustvarjalca Zuckmayerja, režiral pa ga je Helmut Käutner, ki je uspel prikazati nemško sredino, pruski čas in tragikomično pojavo čevljarja Voigta izredno prebršljivo. V »Köpeniškem stotniku« je prav toliko vredine kot melanholije, veliko bodice, ki ne prizanašajo militarizmu in vsakršnemu birokratizmu in nekaj takih hudomušnih napletov, s katerimi si je čevljar Voigt prikival žgoča spoznanja. Glavno vlogo je odlično igral Heinz Rühmann.

»SKOZI VEJEVJE NEBO« je po naslov jugoslovanskega filma, ki je dobil letos v Pulju tretjo nagrado. Njegova govorica, občutena v celoti, je res dragoceno posebne vrste. Doslej se noben domači film ni na tak način sprevoril o partizanih. Ustvarjalec Stole Janković je izbral skupino težkih ranjencev in tifusarjev, ki le krila prehod divizijske čez Sutjesko, da bi tako z intimno dramo treh partizanov, ki so nekje izpadli iz borbenih vrst, po drugi strani na ostali njihov neločljivi del, kar največ povedal o najbolj tenkočutnih stvareh, ki družijo posameznika s kolektivom v tako velikih, dramatičnih okoliščinah. Seveda se filmu pozna, da je šele tovrstni poskus, vendar ga to delstvo ne oropa osnovne značilnosti: izredne prestrežljivosti.

GOSTOVANJE BEOGRAJSKE FILHARMONIJE

Koncert orkestra beogradske Filharmonije je omogočil zelo zanimivo primerjavo kvalitete med orkestrom Slovenske filharmonije in filharmoničnim orkestrom bratske republike. Gostje so presenetili s polno, kar malce bujno zvočnostjo ter z zelo bujnim in temperamentnim podajanjem. Skupina godal se odlikuje z zelo sočnim tonom, zanesljivim tehničnim znanjem in z gledno disciplino v načinu ločevanja, ki daje njihovi igri potrebno plastičnost in ritmično eksaktnost. Dvojna garnitura pihal — ki prav tako kot naša niso vedno idealno nglasena — ima zlahket, svetel in izenačen zvok. Solistična mesta zasedajo izvrstni instrumentalisti, od katerih se zlasti odlikujejo prvi fagotist, klarinetist in flavtist. Dirigent Zivojin Zdravković

si je izbral zelo zahtevan spored: Beethovnovo Leonoro 3., dva stavka iz Konjovičevega Triptihona in Brahmsovo Prvo simfonijo.

Zdravkovičovo interpretacijo

oznakah zelo zahtevan in natančen, bi (olikanj važno in občutno fino — še bi jo zelel — gotovo označil.

Koncert beogradske Filharmonije kaže na zdravo in edino pravilno tendenco v naši umetniški politiki: na čim večjo oslonitev na lastne sile in na čim tesnejše sodelovanje med

Svečane beogradske premiere filma »Vihari, ki so ga posneli v koprodukciji med producentom de Laurentiisom in »Bosno-filmom« sta se udeležila tudi režiser filma Alberto Lattuada in glavna igralka Silvana Mangano

kirakterizira izraziti smisel za ritem. Živ, ognjevit in eksakten ritem, na katerem dirigent očitno zelo insisira, daje njegovemu podajanju izredno živahnost in dinamičnost. Izvedba Velike čebečke igre pomeni pravo doživetje.

bratskimi republikami v tem znanju želim dragim gostom »koraženje« svidenje

UROS PREVORSEK

Jugoslovanski filmi na Avstralskem filmskem festivalu

V treh avstralskih velemestih, v Melbourneu, Sidneyu in Canberri, bo v maju in juniju prihodnega leta Avstralski filmski festival.

Organizatorji festivala so tudi letos povabili Jugoslavijo, da sodeluje pri tem manifestaciji celovečernih in kratkih filmov. Izbor filmov so prepustili jugoslovanskim filmskim delavcem, izredno pa so povabili dolgoletnega filma »Avala-filma« režiserja Pogačiča »Veliki in mali« in pa kratki slovenski film »Fantastična balada«.

Da bi ne pozabili na ljudi

S seje obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu

Osnutek družbenega plana za okraj Novo mesto predvideva med drugim povečanje bruto proizvodnje in narodnega dohodka za 16 odstotkov, števila zaposlenih za 5 odstotkov, storilnosti pa za 9 do 10 odstotkov. Na seji obeh zborov, ki je bila te dni, so obravnavali osnutek družbenega plana za leto 1959. Največ razprave je bilo o povečanju kmetijske proizvodnje. Po predloženem osnutku prihodnje leto v novomeškem okraju ne bi ustanovljali novih podjetij, pač pa bo osem podjetij povečalo proizvodnjo z odobrenimi investicijami. To so: Elektranra Brestanica, rudnik rjavca premoža Kanižarica, tovarna BELT v Crnomlju, Opekarna Brežice, Motomontaža v Novem mestu, tovarna celuloze in papirja Videm-Krško, NOVLES in Pietiljstvo Dobova. Navzlic pričakovanju se storilnost v letu 1958 ni povečala, pač pa se celo padla za en odstotek. Zlasti je padla v gradbeništvu. To kaže, da za povečanje storilnosti niso bili storjeni potrebni ukrepi. Osnutek

za leto 1959 predvideva povečanje storilnosti za 9 do 10 odstotkov. To bo doseženo pod pogojem, da bodo podjetja uvedla nagajanje po učinku povsod, kjer je to možno. Hkrati je treba onemogočiti prekomerno zaposlovanje nove delovne sile. Osnutek družbenega načrta za leto 1959, ki ga je obrazložil podpredsednik OLO Viktor Zupančič, nadalje predvideva večje vlaganje sredstev za gradnjo in vzdrževanje šol, za obrate družbene prehrane, uslužnostne obrti, servisne delavnice in podobno, kar naj prispeva k izboljšanju standarda. Osnutek predvideva znatne investicije za povečanje kmetijske proizvodnje. V razpravi je sodelovalo več odbornikov obeh zborov, ki so dali nekaj koristnih predlogov in pripomb na osnutek. Tako so menili, da je dosti predvidenega za povečanje kmetijske proizvodnje. V zvezi s tem pa je treba urediti tudi sistem plasiranja teh kmetijskih presežkov bodisi na domačem ali tujem trgu. Potreben je utrjen sistem cen kmetijskih

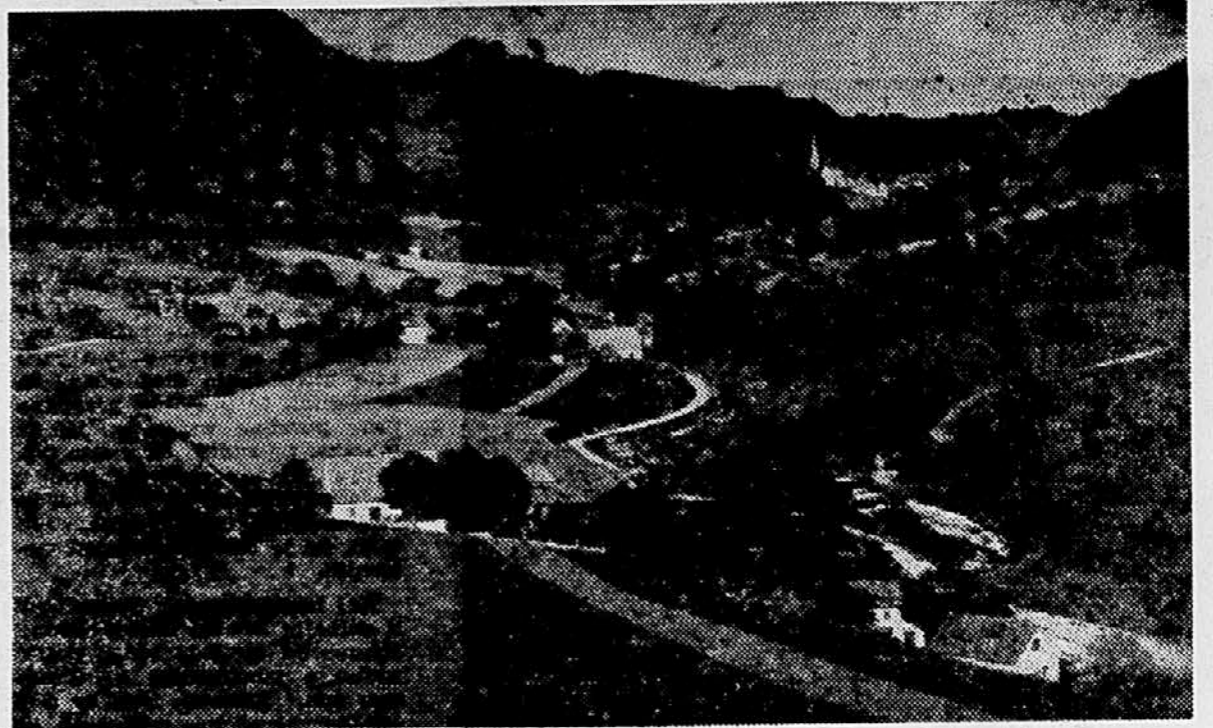
pridelkov. Pri tem je bilo dana seveda pomanjkljivosti, ki so med drugim negativno vplivale tudi na samo proizvodnjo. Za primer so navedli krompir. Jeseni so ga pričeli odkupovati po 7 din kilogram, potem pa je šla cena počasi navzgor in danes ga posamezniki vnovčijo že po 15 din. Proizvodnja je samo ena plat, druga pa je vnovčevanje pridelkov. Samo na področju dosežaneja okraja je letno na razpolago za prodajo izven okraja za okoli 650 milijonov din kmetijskih pridelkov. Pravočasno vnovčenje teh po stimulativnih cenah mora biti sestavni del prizadevanja za večjo proizvodnjo.

Kot rečeno, so za povečanje kmetijske proizvodnje v okraju predvidena znatna sredstva. Pri tem pa so odborniki menili, da v investicijskih sredstvih ni ničesar za potrebe ljudi, ki bodo delali na tej povečani proizvodnji. Brez ljudi investicije ne bodo dale pravega učinka, ljudi pa ne bo mogoče dobiti, če ne bodo zanje uredjeni temeljni življenjski pogoji. Skupno z investicijami bi bilo potrebno zagotoviti tudi sredstva za standard.

Nadalje so omenili, da je treba v zvezi s povečanjem proizvodnje in storilnosti, nujno obravnavati tudi vprašanje nagajanja v vprašanje prehrane delavcev ter stanovanja. To vse je tesno povezano. Tu naj sindikati vztrajajo na predlogu za vlaganje sredstev za standard. V razpravi so nadalje obravnavali vprašanje oskrbovanja notranjega trga s kmetijskimi pridelki, predlog,

da bi se kmetijska posestva povezala med seboj v svrhu enotnega načrtovanja proizvodnje in smotnejšega izkoriščanja strojev in skladov. Nadalje so predlagali ustanovitev živilnorskega centra, ki bi skrbel za pravilen razvoj živilnorske.

Ob koncu razprave so sprejeli priporočilo, naj sveti in komisije pri dokončni izdelavi družbenega plana za leto 1959 upoštevajo predloge in nasvete odbornikov obeh zborov. Družbeni plan in proračun za leto 1959 bosta prišla na sejo obeh zborov v mesecu januarju. V drugi polovici seje je OLO reševal tekoče upravne zadeve. Med drugim je sprejel odlok o finansiranju OLO v prvem tromesečju prihodnjega leta. (r)

V ospredu Brnlce, v ozadju Dol pri Hrastniku

Drobne skrbi trboveljskih gospodinj IN MOŽNOSTI ZA NJIHOVO REŠITEV

Nedavno sem povprašal trboveljske gospodinj o njihovih skromnih željah. Odgovori so razkrili, da Trboveljani premalo vedo o dejavnosti gospodinskega centra; da je nujno potrebna kemična čistilnica, ki bi prihranila pot v Ljubljano ali Celje, da bi morale organizirati prinašanje na dom vse trgovine, da bi morale pekarne ob sobotah napeči dovolj kruha, ker ga je dostajalo malo; da bi morale odpraviti »prepe« pred mlekararni, ki vzamejo gospodinjim mnogo časa in škodujejo njihovim živcem zlasti ob praznikih, ko se je treba postaviti v vrsto dve uri prej, ker ostanejo sicer brez mleka.

Anketa je razkrila samo želje, treba pa je videti tudi možnosti za njihovo ureditve. Najprej sem se o tem požaval

z upravni gospodinskega centra tovariščo Matkovo. Prišla je, da ljudje res premalo vedo o dejavnosti centra. Vzrok je po njenem mnenju delno tudi v tem, ker so v neprimernih prostorih. Obeti so, da se bo gospodinski center kmalu preselil v stavbo bivše gospodinske šole, kjer bodo večje možnosti za razširitev dejavnosti. K temu bo mnogo prispevalo tudi dejstvo, da bo ljudsko kuhinjo prevzelo gostinsko podjetje »Majolka« in se bo center laže posvetil svojim osnovnim nalogam.

Beseda je nanesla tudi na pralnico, ki zmore 150 kg perila na dan, pa vendar ne more za-

deliti vsem potrebam. Dosej so se posluževali njenih uslug predvsem samci, gostišča in razna podjetja, v manjši meri pa gospodinj. To vprašanje bo mogoče rešiti ednole s pralnicami v okviru stanovanjskih skupnosti, kjer bi lahko delo opravljali raven stalnega delavca tudi čisto gospodinjstva sami. V tem pogledu pa čaka gospodinski center še obilo dela, ki ni v zvezi samo z materialnimi sredstvi. V 56-stanovanjskem bloku na primer imajo pralne stroje, pa jih sploh ne koristijo. V stanovanjskih hišah poleg občine so stroji v čidel pokvarjeni, morda tudi zaradi nepravilnega ravnanja z njimi.

Kaj pa možnosti za ustanovitve kemične čistilnice? Dobli sem vzpodbuden odgovor: prostor so že na razpolago, treba bo samo še zbrati potrebna sredstva. Predsednik občinskega ljudskega odbora je zagotovil, da vprašanje sredstev ne bo oviralo prizadevanja za ustanovitve kemične čistilnice.

Prinašanje na dom so doslej organizirale naslednje trgovine: »Rudniški« magacin, »Podlesnik«, »Dežman«, »Pri Radeju« in še nekatere. Kaj pa ostale trgovine? Na vprašanje trboveljskih trgovskih podjetij sem dobil te odgovore:

»Petrošnja«: »Največja ovira je pomanjkanje ljudi. To se bo uredilo postopoma...«

»Prestribca«: »Vsem poslovalnicam smo naročili, da organizirajo prinašanje na dom, vendar je težava v tem, ker nimamo prevoznega sredstva...«

»Izibirca«: »Poslovalnica III dostavlja na dom vsak dan, ostale poslovalnice pa samo ob plačilnih dnevih...«

V pekarnah res včasih zmanjka kruha, toda marsikdo še ne ve, da ga je mogoče dobiti ob nedeljah in dežurni pekarni. Vseeno pa bo treba peko opo-

zriti: Bolje je, da nekaj štruc ostane na zalogi, kakor pa da ostanejo potrošniki brez kruha! Mlekarne dobivajo vsak dan enake količine mleka. Potrošniki kakšen dan vsega pokupijo, večnih pa ga še ostane. To je posledica grde razvade, da ob plačilnih dnevih kupimo vsega več kot običajno, proti koncu meseca pa dokaj manj. Nekatero gospodinj so predlagale, naj bi mlekarne uvedle knjžice, s katerimi bi potrošniki plačevali mleko vnaprej ali pa za nazaj. Treba bo skratka nekaj storiti, da bo potrošnja mleka enakomerna in - kar je tudi zelo važno - večja, kot pa je sedaj, ko pride na enega prebivalca komaj 1 dcl mleka na dan.

Tako: razgnili smo pred vam želje trboveljskih gospodinj in možnosti za njihovo izpolnitve. S skupnimi močili ne bo težko razbremeniti trboveljske žene njihovih drobnih skrbi. —no

Inž. Marcel Žorga pedesetletnik

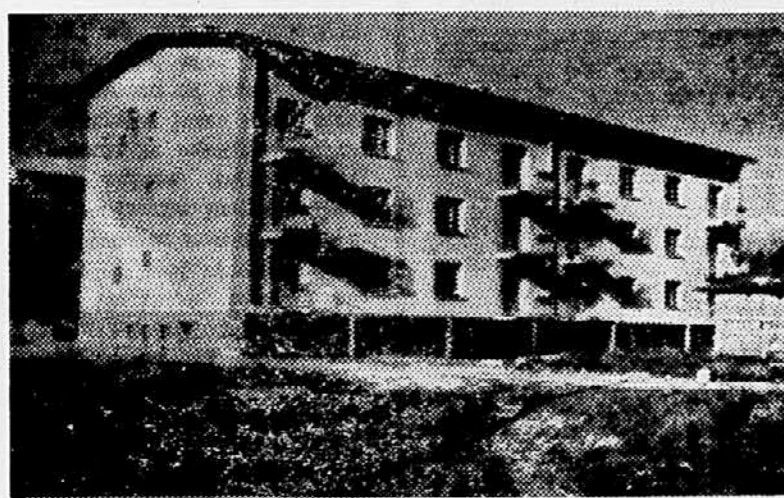
Inž. Marcel Žorga je človek, ki vse sposobnosti in razpoložljive sile daje na razpolago družbi. Ni le strokovnjak v ožjem pomenu besede, temveč tudi aktiven družbeni delavec. V kratkem času od rojstnega dneva, 29. decembra 1908 do danes se je v jubileantovem življenju dogodio mnogo. Kot sin železničarja in aktivnega političnega delavca je že zgodaj spoznal stvarnost v pravi luči in se je misel odločil za svojo življenjsko pot. V edini osnovni šoli je študiral in diplomiral za inženirja kemije in leta 1933. Ves čas študija je bil član naprednih organizacij na univerzi in izven nje. Bil je borec za izgradnjo ljubljanske Univerze in za boljše delovne pogoje študentov. Delal je v farmacevtski industriji v Zagrebu, po osvojitvi pa najprej kot direktor tovarne »Zlatorog« v Mariboru in nato na Planski komisiji LRS in Upravi za napredke proizvodnje in Ljubljani. Sedaj dela kot asistent v Inštitutu za splošno kemijsko tehnologijo na univerzi v Ljubljani. Poleg uspehov pri vzgajanju novih strokovnjakov so še posebej pomembni rezultati njegovega osebnega dela kot glavnega tajnika Slovenskega kemijskega društva. Brez pretiravanja moramo priznati ob jubileantovi pedesetletnici, da je inž. Marcel Žorga eden izmed najbolj požrtvovalnih, najbolj inteligentnih in pogumnih članov Slovenskega kemijskega društva. Njegov osebni primer nam je dober dokaz, da lahko strokovnjak uspešno dela na več področjih, tako kot vzgojitelj novih kadrov in kot družbeni delavec. Prav tako ne smemo prezreti pomoči, ki jo tudi ljubljanski kemisti in industriji v nazirajočih oblikah.

Zato mu v imenu Slovenskega kemijskega društva najpristneje čestitamo k pedesetemu rojstnemu dnevu z željo, da bi še dolgo živel in uspešno delal. K. K.

Zunanjetrgovinsko podjetje išče

PREDAVNIKA
za LR Slovenijo z znanim najmanj enega tujeja jezika. - Ponudbe pošljite pod »Novi Sad« v ogl. odd. 8002-R

ZA NOVO LETO V NOVEM STANOVANJU

Tovarna usnja v Kamniku je doslej posvečala glavno skrb modernizaciji proizvodnje. Z izgradnjo velike hale za namakanje koz je izboljšala kvaliteto svinjskega galanterijskega usnja, ki gre večnoma v izvoz. Sedaj pa so prišla na vrsto stanovanja za delavce in uslužbence. Lani je zastavila gradnjo velikega 12 stanovanjskega bloka, ki je bil te dni dograjen. Pred novim letom bodo stanovalci že pod novo streho v udobnih in zdravih stanovanjih. Blok je zgrajen na Zaprčah ob Domžalski cesti.

STEVILNE PRIREDITVE ZA OTROKE

Kakor smo že poročali, pripravljajo letos prijatelji otrok mnoga presenečenja za mlade Trboveljčane, izmed katerih so bila nekatera že uresničena. V petek je bil v dvorani »Svoboda« - Trbovlje II. nastop cesticibanov Glasbene šole pod vodstvom Albina Weingerla. V soboto je v istem prostoru doživel rojstvo »Velika čarovnja« v režiji Jože Zagorc in pod glasbenim vodstvom Albina Weingerla. Isti dan je bil v

foyeru Delavskega doma mladinski ples, srečanje mladine vseh slojev. V nedeljo je bila v Delavskem domu Revija Dedka Mraza, ki jo je režiral Rado Češnovar. V dvorani »Svoboda« - Trbovlje II. je »Velika čarovnja« doživel svojo reprizo. Danes bo nastop cesticibanov in Dedka Mraza v dvorani Ceče, obisk Dedka Mraza v dvorani »Svoboda« - Zasavje in »Velika čarovnja« v istem prostoru. V torek se bo »Velika čarovnja« na svoji poti po Trbovljah ustavila tudi v Delavskem domu, kjer se bo popoldne pojavil tudi Dedek Mraz.

Poleg naštetih prireditve, pripravljajo krajše programe tudi šole, podjetja in ustanove.

Cerknica

Lani so v Zluch nad Cerknico ustanovili aktiv mladih zadržnikov, ki je začel poskusno gojiti maline in ribezelj v večjih površinah. Posadili so tudi mnogo sadnih dreves, saj so bili sadowalniki. Na notranjskem med zadnje vojno zelo prizadeti. Čeprav so šele začeli, kaže, da bodo maline, kakor tudi sadna drevesa zelo lepo uspevala. Aktiv pa je ustanovil tudi lasten kvintet, ki se že uveljavlja po okoliških krajih.

Ponekod premajhna udeležba

Na zborih volivcev v jeseniški občini so razpravljali o uresničevanju že sprejetih sklepov in o komunalnih problemih

Nedavno je občinski ljudski odbor na Jesenicah sklical zbor volivcev, da bi dalj svoje pripombe k delu odbora v prvem letu njegove mandatne dobe. Zbori so bili po posameznih terenuh na Jesenicah in v vseh drugih krajih v občini, od Ratač do Zirovnice. Ponekod je bila udeležba zelo dobra, ponekod kot n. pr. na Koroški Beli pa dokaj pičila. To kaže kot da bi bilo volivcem vseeno, kaj in kako dela občinski ljudski odbor. Vendar ni tako, saj mnogi volivci radi grajajo delo občinskega ljudskega odbora, le na zbor volivcev, kjer bi lahko povedali svoje mnenje, jih ni.

Na posameznih zborih so odborniki za posamezne volilne enote poročali o delu odbora ter odgovarjali na vprašanja in pripombe volivcev. Pregledali so tudi sklepe zadnjih zborov volivcev in za tiste, ki niso bili uresničeni, so se pogovorili z akaj ne. Med volivci je bilo precej zanimanje predvsem za razne komunalne probleme kot so kanalizacija, ceste, električna razsvetljava, vodovodi, šole,

stanovanja itd. Tam, kjer odborniki niso mogli zadovoljivo odgovoriti, je obljubil, da se bo za zadevo pozanimal in o njej poročal na prihodnjem zboru tako da so bila vsa mnenja in pripombe volivcev upoštevana.

Vsekakor so zbori volivcev, kljub delni premajhni udeležbi, uspeli. Za prihodnje leto pa bi bilo želeli, da bi se jih volivci povsod polnoštevilno udeležili, saj bodo tako lahko še bolj pomagali občinskemu ljudskemu odboru pri njegovemu delu. K

Velenje

Te dni je bilo v Velenju prvo predavanje šole za starše. Šola za starše pa bo priredila letošnjo sezono še šest vzgojnih predavanj. Zeletji bi bilo, da bi ta poljudna in koristna predavanja obiskovalo čimveč staršev iz Velenja.

Klici ormoškega gradu so letos prava skladišča sadja

Tržni pregled

V soboto je bil ljubljanski mestni trg dokaj slabo založen s sadjem in zelenjavo. Željo je primanjkovalo surovega masla in jaje.

Cenik z najvišjimi dovoljenimi cenami je bil v primerjavi s sredjo nespremenjen.

Kmetijska zadruga Svečina pri Mariboru je pripeljala na trg tri vrste jabolk po 25, 32 in 35 din ter cele orehe po 120 din kilogram.

Prodajalci v poslovalnicah trgovskih podjetij: Povrtina: »Naš vrt« in »Mavelca« so prodajali endivjo po 65 din, jabolka po 32 do 37 din, pesu po 25, zeljate glave po 14 do 16 din, čebulo po 55 din, pomaranče po 250 din, grozdje po 150 din, suhe

fige po 170 din, brusnice po 54 in 80 do 84 din, cvetače po 66 do 82 din kilogram ter jajca po 24 din kos.

Pri zasebnih prodajalcih pa so bile cene sledenč: krompir 14 do 16 din, kislo zelje 46 din, kisla repa 34 din, zeljate glave 16 do 20 din, solata 65 do 70 din, radice 160 din, motovilec 240 din, spinarja 160 din, jabolka 25 do 35 din kilogram. Pri njih so stala jajca 25 do 30 din kos.

»Povrtina« je prodajala izralska jajca po 24 din kos.

Cena surovega masla se je gibala med 570 do 650 dinarji za kilogram, cene drugih mlečnih izdelkov pa so bile sledenč: smetana 320 do 350 din, skuta 80 do 100 din, sir za štruklje okrog 160 din kilogram.

KINOMATOGRAFI:

Kino »Sloga«: »Pisani program« ob 10. uri — enočne cene 30 din.

Kino »Viča«: »Pisani program« ob 15. uri — enočne cene 30 din.

Kino »Soča«: ameriški film »Heidi« (Shirley Temple) ob 19. in 21. uri.

Tovarna »Iskra« in »Zavod za šolski in poučni filme« predvajata ob 18. uri na Ajdovščini program otroških zabavnih filmov.

PRIREDITVE DEDKA MRAZA V LJUBLJANI DANES, 29. DECEMBRA

SPREVED DEDKA MRAZA: pričetek ob 17. uri po Titovi cesti do Ajdovščine po Tavčarjevi ulici, Miklošičevi cesti na Prešernov trg.

OTROŠKO ZABAVIŠČE na Gospodarskem razstavišču je odprto ob 8. do 18.30. — Predstave v Veliki dvorani: ob 10., 15. in 17. uri. Vstopnice za zabavišče in programe pri dnevnih blaginjah; za otroke 10 din, za odrasle 30 din.

REVILJA OTROŠKIH OBLACIL: ob 19. uri v Veliki dvorani Gospodarskega razstavišča. — Ker je revija prva te vrste pri nas in ima velik pomen, se je prireditveni odbor odločil, da ne bo vstopnine. Zato vabimo starše, kolektive in ustanove, da si prireditve ogledajo.

GLEDALIŠCA:

Drama: Mihalkov: »Šestero mušketirjev« ob 16. uri.

Mestno gledališče: Tagore: »Poštni uradi« ob 16. uri. Zaključna predstava za kolektiv »Slov. poročevalce«.

Sentjakobsko gledališče: ob 16. uri: J. Spicar: »Pogumni Tonček«. Zaključna predstava za Savsko naselje.

Obrtniško gledališče: ob 16. uri: pravljica igra »Janko in Metka«.

Mestno lutkovno gledališče: gostovanje z igrico N. Simončiča: »Zmešnjava« ob 9. uri v Trzinu, ob 11., 14. in 16. uri v Mengšu.

POPRAVEK

Buffet športnega društva »Rudar« v Trbovljah bo odprtega, ne pa zaprtega tipa, kakor je bilo pomotoma zapisano v članku »Pomembni sklepi v Trbovljah«, objavljen v četrtkovni številki našega lista. Prosimo bralce, da oprostite neljubo napako.

Ribarnica ob Tromostovju je prodajala krape po 250 din, postvri po 450 din, velike ščke po 200 din in klase sarčole po 200 din kilogram. S. L.

HRANA NAJMLAJŠIH POZIMI

LJUBKA OBLEKA, KI JO V PASU POZIVLJA UMETNO CVETJE

Mala večerna obleka

Koliko skrbi, vzdihov, želja — in vse to na račun večernih oblek! Zlasti zdaj, pred sezono bleščočih večerov, menda ni ženske, ki se ne bi zamislila ob tem vprašanju. Vendar nas to ne bi smelo motiti, saj lahko pridemo do večerne obleke tudi brez večjih izdatkov.

Popoldanske in male večerne obleke so letos zelo sprejemljive, tako po kroju, kot blagu. Najčeste uporabljajo brokat, zamet, krep in volneno-svileno blago. Poleg tradicionalne črne in živahnih barv, kot so rdeča, zelena, vijoličasta, rožnata in druge, sta letos zelo upoštevana brokat in zamet v cvetličnem vzorcu. Takšno, samo po sebi bogato blago pa zahteva preprost kroj.

in modeli letošnjih malih večernih oblek so dokaj preprosti. Krila so kratka, segajo do kolena, ali pa kak centimeter pod koleno; so široka, vendar ne pretirano. Zasedimo pa lahko tudi elegantne obleke ravnega kroja; za navadno sledijo vedno liniji »imper«. Kakor zatrjujejo, so te najbolj praktične, ker takšna obleka služi večim namenom in ji brez večjih izdatkov lahko menjujemo videz. Običajno so dopolnjene z bolerom, ki ima nalogo

prikriti velik izrez in tako menjati videz, oziroma spremeniti večerno v popoldansko obleko. Pri teh oblekah, ki so često iz brokata ali zameta v cvetličnem vzorcu, ali enobarvne, je vratni izrez izredno velik, lahko je obleka brez, ali pa ima zelo ozke naramnice. Pas je prenešen pod prsa in često podarjen s pentljo, veliko broško, ali pravi pasom. K temu, kakor drugim večernim oblekam nosijo večkratne barvaste, pisane in biserne ogrlice. Zatrjujejo, da prav ogrlica lahko menja obleki videz. — Na primer: k črni obleki dodamo biserno ogrlico, pod prsa pa pritrakemo pentljo, za drugo priložnost pa odstranimo pentljo in dodamo barvasto ali pisano ogrlico. Tako dobi obleka čisto drug videz. — Tudi bolera spremenjajo videz obleke, zlasti se to obnese pri drugobarnih bolerih. Na primer: elegantno in moderno je, če oblečemo prek črnega krila bel bolero, prek rdečega črn itd. Male večerne obleke s širokimi krili dajejo bogatejši in bolj svečan videz. Krila so običajno naložena v gube in gubice, da pa pridejo ta krila do pravega izraza so nepogrešljiva bogata spodnja krila. Pas je vedno nekoliko dvignjen, pri nekaterih modelih samo za kak centimeter in spet prav pod prsa. Značilnost letošnjih modelov je visok drugobarven pas, barva pasu mora biti v osnovni barvi obleke, ali pa v barvi, ki je tudi zastopana v vzorcu. Lahko pa je pas tudi v istem tonu kot obleka, to seveda pride v poštev pri enobarvnih oblekah, vendar pa v drugem materialu. Izrezi so veliki, razkrivajo ramena in

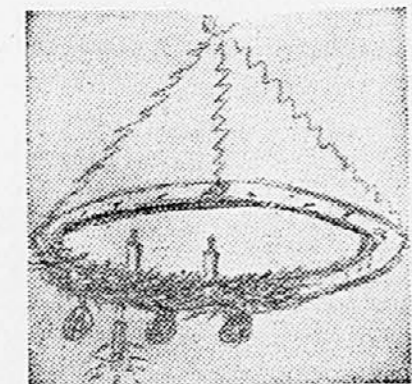
dobrišen del hrbta, saj je glavni poudarek letošnjih modelov prav na hrbtani strani. Često segajo hrbtani izrezi prav do pasu.

K tem oblekam spadajo tudi dolge rokavice. Če je obleka

okrašena z visokim drugobarvnim pasom, priporočajo rokavice v barvi pasu. Običajno pa so rokavice v črni barvi in se tako ujemajo z barvo čevljev.

Silvija

Jelkino kolo

Gornja skica nam kaže »no-voletno jelkino kolo«. To je obroč, ki nam, okrašen z jelkimi vejicami, prav lepo nadomesti jelko in ga prav tako lahko okrasimo. Takole ga napravimo:

Najprimernejši je obroč od dvokolesa. Najprej ga lepo osušimo, nato pa še bronziramo (seveda mora to biti kolo, ki ga ne uporabljamo več). S tanko vrstico pritrdimo nanj venec iz smrečja in nanj pritrdimo okraske, svečice in druge obeske. Ta obroč obesimo pod strop na kavelj. Obroč pa lahko izdelamo tudi iz stare žice.

Na ta način dobimo prav lep nadomestek za novoletno jelko, drevesce pa tako ohranimo.

NOVOLETNO PECIVO

MASLENI VENČKI
25 dkg bele, presejane moke zmešamo s pecilnim praškom, dodamo 25 dkg presnega masla, 2 jajci, limonine lupine, 1 vanilin prašek, nekaj žlic kisle smetane ali mleka. Vse to zgnemo v testo, zvaljamo ter oblikujemo v modeličnih venčkih. Pečemo jih 10-12 minut pri srednje vroči pečici. Ohlajene namažemo s čokoladnim ledom. Lahko pa napravimo prav tako orehove venčke, le da jim dodamo 30 dkg orehovih jedrc.

COKOLADNI ZAVITEK
12 dkg sladkorja zmešamo s 5 rumenjaki tako dolgo, da mesanica naraste. Nato primestamo 7 dkg raztopljene čokolade, 8 dkg mandljev ali orehov, iz 4 beljakov sneg in 4 dkg moke. Pečak namažemo s maslom, potresemo z moko ter testo enakomerno namažemo s poljubno marmelado, postavimo še za nekaj minut v pečico potem pa testo kolikor mogoče tesno zvaljamo kakor struklje. Ohlajeni zvijete zrezano na poševne kose.

MASLENI UPOGNJENCI
Naredimo testo iz 25 dkg bele presejane moke, dodamo 1 pečilni prašek, 14 dkg presnega masla, 2 rumenjaka, 12 dkg sladkorne sipe in 1 vanilijo. Vse dobro zgnemo. Testo razvaljamo 3/4 cm na debelo in izrežemo 3 cm široke ter 10 cm dolge trakove, ki jih položimo na oblate. Upognjene denemo v pomajhen model za upognjeno pecivo, vsakega pomajemo z raztepenim jajcem ter potresemo s sesekljanimi orehi. Pečemo pri ognju v pečici 15 minut.

SLADKA SALAMA
2 rumenjaka penasto vmešamo z 10 dkg sladkorja. Temu dodamo 15 dkg zmehanih praženih lešnikov ali 15 dkg smukev stičnega cimeta in naribane limonove lupinice. Iz te zmesi napravimo dolgo ozko salamo, ki jo povajamo v debelejši sladkorni sipi. Jo zavijemo v pergamentni papir in postavimo za nekaj dni na hladno. Nato razrežemo salamo na tenke poševne rezine.

NOVOLETNE PRESTICE
Dva na desko 1/2 kg moke, 15 dkg sladkorja, 10 dkg zarovega masla, drobno zrezano lupino 1/2 limone, 2 jajci, 4-6 žlic mleka cel pečilni prašek in nekaj zrn soli. Testo, iz vsega tega oblikuj razrež teste v koščke orehove velikosti, jih zvaljaj z rokami v okroglo, za prst dolge paličice in oblikuj iz njih prestice. Polajaj jih na pomazan, z moko potresen pečak za prst narazen. Nato pomazi prestice z raztepenim jajcem in v pečici rumenkasto zapedi.

ZDRAVNIK SVETUJE

R. L.: Dve leti je že od kar vas od časa do časa sili na bruhanje. Stara ste 34 let, dosejate niste bili hušite bolni in tudi sedaj ne veste kaj naj bi bil vzrok ponovnemu bruhanju. Predno se napotite k zdravniku, bi radi vedeli za naše mnenje. Pripominjate pa, da niste noseča in tudi niste dosejate imeli nikakih ženskih boleznih.

Bruhanje je svojstven pojav, ki je povsem nasproten našemu normalnemu prebavnemu mehanizmu. Do bruhanja pride pod vplivom posebnega centra v možganih, ki je takrat razdražen po posebnih živčnih dražljajih s strani želodca, črevesja ali kakor pri morskih boleznih, s strani organa za ravnotežje. Pri organskih boleznih želodca pride do bruhanja navadno šele nekaj ur po zaužitju hrane — če pride do bruhanja takoj, je v tem primeru to živčnega značaja. Vzroki za bruhanje v nosečnosti izhajajo ali iz maternice same, ali so posledica gotovih novih ali prvih zarodkov spreminjene presnove. Bruhanje je lahko znak močne slabokrvnosti, zastrupitve s nikotinom ali drugimi strupeni, boleznimi različnih trebušnih organov itd.

Bruhanje je razen v primerih, ko gre za bruhanje iz živčnosti vedno znak resnejših motenj v organizmu, zato vam priporočamo da se čimprej napotite k zdravniku.

bel domač sirček, katerega bomo primestali zelenjavi, sadju in tudi mlečnim kašicam. Mat pripravi sirček najbolje sama iz običajnega mleka ali iz razredčenega mleka v prahu tako, da 1 kozarec vrelega mleka zakisli s kavno žličko citroninega soka, mleko precedi in v cedilu preostali sirček še pretlači. Preden ga uporabi za dojenčka. Za otroke od 2 do 4 let bo naš jedilnik prav tako bogat na beljakovinah, vitaminih in soleh.

Otroci v tem starostnem obdobju radi odklanjajo mleko, a je nujno potrebno, da ga dnevno zaužijejo pol litra. Mleko in mlečni izdelki, zlasti pa sir, so v tem obdobju važni za zgradbo novih tkiv, zlasti pa za pravilno rast zdravih zob.

Mleko nudimo otrokom kot pijačo med glavnimi obroki hrane in tudi po kosilu in večerji. Včasih spremenimo okus s kavo, kakaom ali čokolado. Pripravljamo pa tudi razna močnata mlečna jedila; otrokom so se priljubili razni narastki, kateri pa bodo še bolj zaželeni in kot hrana imeli večjo hranilno vrednost, če jih bomo pripravili z različnimi vrstami sadja.

Sadje, sveže in suho, pa bomo nudili kot samostojno jed. Jabolka bomo še vedno naribali, suho sadje pa bomo pripravili takole: oprano suho sadje naribamo, namočimo v prekuhanu ohlajeno vodo, sladkamo po okusu, pustimo nekaj ur in serviramo kot kompot.

Zelenjava je v zimskem času nekoliko skopa, a jo malim otrokom ne smemo prikrajšati: cvetače, kolerabice, sladka in kisla repa ter še druga zelenjava bo bogatila naš jedilnik. Tudi pretlačen pireji iz suhih stročnic so kvalitetna hrana, Ne

pozabimo na surovo zelenjavo: endivijo, motovilcev in drugo. Za male otroke jo bomo na drobno sesekljali in začinjili z limonovim sokom, oljem in soljo.

Meso: telečje, goveje ter perutnina, razna drobovina in zlasti ribe so vedno zaželeni in dobra hrana. A tudi košček šunke in del hrenovke ter okusne domače rakavice bo rad pospravil naš najmlajši.

Vso hrano za to starostno dobo bomo pripravili na maslu, margarini ali olju; hrana naj bo sesekljana ali drobno razdrobljena ter lepo servirana. Več barvnih tonov na ne prepolnem, lično obloženem krožniku na lepo pogrnjeni mizi bo vzbujalo apetit in mikalo otroka k samostojnemu udeleževanju pri jedi.

Dr. Kavčič Stefka

PRAVILNO KURJENJE PEČI

Nova, pravilno grajena glinasta peč je gladka, brez vencev in okrasov, oddaljena od zidu 15 do 20 cm. Postavljena je na noge, da je tudi spodnja stran peči izkurišena kot ogrevna površina. Peč je nizka in široka, s čimer je doseženo ogrevanje tik nad podom.

Glinasta peč naložimo enkrat do dvakrat dnevno in stremimo za tem, da gorivo čimprej zgore, ker je to najbolj ekonomično. Toploti, ki nastaja med gorjenjem, zidovni peč vrvkavajo in jo potem počasi oddajajo v prostor. Peč pokončan kurjenju čim boljje zapremo, da preneha kroženje zra-

žarjeno kurivo in tako velik del dima in plinov izgore ter se pretvarja v poristno toploto. Ako se naloži premoč čez vse razžarjeno kuršče, se tvori mnogo dima, ki odhaja neizrabljen v dimnik.

Kadar je ogrevanje z železno pečjo neugodno, je to znak, da je površinska temperatura previsoka, da jo nismo pravilno naložili, ali da je zaradi premahne ogrevne površine preobremenjena.

Pogosto opažamo težnje povečati ogrevno površino s pločevinastimi dimniki cevni. Pri tem podarjamo, da z dolžino teh cevi ni treba pretiravati, ker sicer do-

KARIRASTA OBLEKA JE PRAKTIČNA ZA DELO V SLUŽBI

ka skozi peč in uhajanje toplote v dimnik. S skrbno izdelavo vrtic in sidkov pečnic onemogočimo odličnemu zraku dostop v peč. Okvare je treba seveda takoj popraviti.

Ker od železnih peči ne zahtevamo, da bi akumulirale toploto, se stene teh peči lahko tanke in manjše od glinastih peči istega toplotnega učinka. Ker pa je ogrevna površina manjša, mora biti njena temperatura višja, če hočemo, da bo prostor dovolj ogrevan. Vedno pa je bolje vzeti malo večjo peč, ker previsoka temperatura peči iz zdravstvenih razlogov ni priporočljiva in je preobremenitev peči neekonomična.

Iz higienskih razlogov mora železna peč nuditi čim manjšo možnost nabiranja in izogrevanja prahu. Biti mora pristopna od vseh strani, da jo lahko čistimo. Kadar postavljamo peč v določen prostor moramo paziti na to, da more toplota izžarevati na vse strani, zato je ne postavljamo v kot ali v vrta.

Če ne dobimo od peči zaželeno toplote, temu dostikrat ni vzrok samo dimnik ali peč, pač pa nepravilno kurjenje. Pri tem je treba paziti in kuriti tako, a nato zavije čim manj dima, ker obstoja dim v glavnem iz neizrabljenega goriva, ki odhaja po dimnih vodih v zrak.

Pri kurjenju s premočom je treba najti pravo mero, da ne nakladamo v peč preveč ali premalo. Če naložimo v kuršče preveč premoga, nima gorivo kurivo dovolj zraka za to, da se gorivo popolnoma zgore. Če naložimo premalo, je podplavčen in odnaja neizrabljeno toploto v dimnik.

Zato je najbolji, da premoč naložimo enakomerno na srednjo in srednjo površino kuršča. Premog pred uporabo močiti, je nesmiselno in škodljivo.

Preden ponovno naložimo premoč, se mora žerjavica razprostriti čez vse kuršče, a nato zapremo pred naložitvi na srednji in srednji del kuršča. Dim, ki se razvija pri takem kurjenju, mora na svoji poti tudi preko zadnjega dela kuršča, kjer se nahaja raz-

seženo ravno nasprotno od tega, kar želimo doseči. Površina cevi naj znaša kvečjemu polovico ogrevne površine peči.

Če ne upoštevamo udobnosti, ki jih nudijo novodobna kuriva, kot so to plin, elektrika ter tekoča goriva (nafta), so pri nas grdna goriva še vedno najcenejša. To pa seveda ne tedaj, če je vrsta kuriva primerno izbrana za določeno kurilno napravo in se to tudi pravilno uporablja.

ZIMSKI PLASC IZ TWEEDA S SPORTNIM VZORCEM

DNEVNE VESTI

Ponedeljek, 29. decembra: Tomaž Na današnji dan leta 1929 je bila razglašena »Obznana«, ki je prisilila KP Jugoslavije k ilegalnemu delovanju.

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA NUJNE OBISKE NA BOLNIŠKOVEM DOMU OD 20-7. URE ZJUTRAJ OB NEBELJAH IN PIAZNIŠKIH VES DAN

Zdravstveni dom VIČ:
Dr. Stok Milos, Cankarjeva 10, tel. 21-319.
Zdravstveni dom MOSTE:
Dr. Kikej Nada, ZD Moste — Krcakova 9, tel. 31-309. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 39-306.
Zdravstveni dom RUDNIK:
Dr. Lovšek — Velikonja Judita, Rudnik 80, tel. 23-282. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 29-300.
Zdravstveni dom SISKI:
Dr. Vidmar Dragica, Cernetova 51, tel. 22-431.
Zdravstveni dom BEZIGRAD:
Dr. Pajntar Marjan, Lavričeva 5, tel. 31-236. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-800.
Zdravstveni dom CENTER:
Dr. Kotonj Sonja, Miklošičeva 24, tel. 39-151. Za obiske otrok lista tel. številka.

Cebelarska družina Ljubljana — vabi danes zvečer na čebelarske pomenke. Glej več med »Predavanja!«

KINO

KINO UNION: italijanski barvni film »SENSO«. Režija: Luchino Visconti. Igrata: Alida Vali in Farley Granger. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.15 uri. Matineja odpade!
Vstopnice za silvestrski filmski spored 31. dec. ob 21.30 uri v kino Union sestane iz nemških barvnih filmov »ROSE BERND« in amer. barv. cinemascope westerna »DAVEK ZA KRUTOSTA« bodo v predprodaji od ponedeljka dalje na blagajni kina Union po običajnih cenah.

KINO KOMUNA: dom. film »VII KONGRES ZKJ«. Tehnika: Tovarne delavcem in v korak s časom. Predstave ob 15, 17, 19 in 21 uri.

KINO VIČ: zahodnonemški barvni film »KOPENSKI STOTNIK«. Režija: Helmut Käutner. V gl. vlogi: Heinz Rühmann. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 15 mladinski spored »PISANI PROGRAM« po enotni ceni 30 din.

KINO SLOGA: jugoslov. barvni film »POP CIRA IN POP SPIRA«. Tehnik F. N. 52. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnji krat. Ob 19. uri matineja mladinskega sporeda »PI SANI PROGRAM« po enotni ceni 30 din.

KINO SOCA: jugoslovska kinoteka predvaja v okviru festivala mladinskih filmov amer. film »HEIDI«. Režija: Allan Dwan — 1937 v gl. v. Shirley Temple. Predstave samo ob 19 in 21.15.
KINO SISKI: amer. barv. cinemascope film »TRUJE ZA REVIJO«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnji krat. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje.
MLADINSKI KINO »L.M.« Kotnikova 8: Zaprto.
TRIGLAV: sovjetski barv. cinemascope film »PROLOG«. V gl. vlogi: Nikolaj Plotnikov, Marija Pastuhova. Predstave ob 16, 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Jutri ob 20 uri nastop na znani hipotizer Paradiso.
»LITOSTROJ«: amer. barv. film superskop »VERA CRUZ« ob 20. Predprodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

Nenadoma je umrla najin sestra
DARINKA CIMPERSEK
Pogreb bo v ponedeljek, 29. decembra 1958 ob 15. uri v Sevnici.
Zalujoča sestra Zlata in brat Drago z družinama ter ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Buenos Aires, Sevnica, 28. dec. 1958.

NENADOMA JE PREMINUL
JOSIP GOROPEVŠEK
UPOKOJENEC
POGREB DRAGEGA POKOJNIKA BO V SREDO, 31. DECEMBRA 1958 OB 15. URI V TRBOVLJAH NA TAMKAJSNJE POKOPALIŠČE.
ZALUJOČA SESTRA DR. MARIJA GOROPEVŠEK IN OSTALI SORODNIKI
TRBOVLJE, LJUBLJANA, 28. DECEMBRA 1958.

V NEIZMERNI BOLI SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTILA NAŠA SRČNO LJUBLJENA ŽENA, MAMA, HČERKA, SESTRA, STARA MAMA, SVAKINJA IN TETA
MAJDA IVANC, roj. UMNİK
UČITELJICA V SODRAZICI
NA NJENI POSLEDNJI POTI JO BOMO SPREMILI V PONEDELJEK, 29. DEC. 1958 OB 15. URI IZ NIKOLAJEVE MRLIŠKE VEŽE NA ZALAH. ZALUJOČI: MOŽ ADOLF, HČERKI JELKA IN MIRJANA, MAMA, SESTRA LOJZKA, ZET ING. BORIS, VNUČKA DUBRAVKA, DRUŽINE IVANC, UMNİK, MATKOVIČ IN OSTALO SORODSTVO.
SODRAZICA, LJUBLJANA, ZAGREB, 27. DECEMBRA 1958.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Komenskega 12
Ponedeljek, 29. dec. ob 18: Pravljna igra »Janko in Metka«. — Zaključena predstava z Dedkom Mrzom.
MLADINSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Kinodvorana »Soča«
Ponedeljek, 29. dec. ob 15: »Vodnjak želja«. Premiera. Ob 17: »Vodnjak želja«. Zaključena predstava.
Torek, 30. dec. ob 15: »Vodnjak želja«.

GLEDALIŠČE »TONE CUFAR«
JESENICE
Ponedeljek, 29. dec. ob 15 in 17: M. V. Djordjevič: »Grašek«. Zaključena predstava. — Terene ob Novoletni Jelki.
PREDAVANJA
Cebelarska družina Ljubljana — vabi svoje člane in prijatelje na sestanku čebelarskih pomenkov, ki bodo dana 29. decembra ob 19 uri v bivši realki v Vegovi ulici.
KONCERTI
Drevi ob 20.15 uri koncert za rdeči abonma. Dirigent Carlo Zecchi iz Rima. Na sporedu — Berlioz — Fantastična simfonija, Malipicci — Ricercari za 12 instrumentov (svajajo solisti orkestra SF) ter Verdijeva uvertura »Sicilijanske večernice«.

MALI OGLASI
VEČJE TRGOVSKO PODJETJE specializirane stroke v Ljubljani, sprejme trgovske pomočnike — takerj ali pozneje. Ponudbe po »Kvalificiran« v ogl. odd. 2878-1 »JELKA«, TRGOVSKO PODJETJE — Split, Ulica Prvobornca 55-4 — prodaja Kamion Diesel Fiat 626, zelo dobro ohranjen. Ima le poškodovano ohišje menjalnika. R 3178-4
GOSTILNICE/ARJI! Ohranjen bilhard in točilno mizo prodam. Poduška 40. 30014-4
TAM PIONIR, izvesten, novo lakiran, poceni prodam. Naslov v ogl. 30173-4
TURBINO, novejšo, tipa Francis, prodamo: O = 900 l-min; H = 1.90 mtr; KS = 16. Keramično keramična industrija Kamnik. R 3192-4
MESARSKI COK in orodje, več posod za prevažanje tople hrane, konja (Bosanca) z vprego, električni agregat 2 Kw, spalnice z železnima posteljama, aparat za konzerviranje s kozarcem (Rex) itd, več umetnih kokel, več dobro ohranjenih lesenih barak, kupimo. Ponudbe na pošto družino SP Koper pod »Ugodna prilika«. 30110-5
NAJDIJELJA modrega dežnega plašča, ki je bil izgubljen 24. dec. na koprski avtobusni postaji prosim, da mi ga proti nagradi vrnim. Babič Leda, Marečnice 24, Koper. 30112-10
GLEDALIŠKI IGRALCI želi spoznati resno tovarišico, po možnosti učiteljico. Ponudbe pod »Učiteljica« v ogl. odd. 30145-11

MARIBOR
Dežurna lekarna: »Planika« — Glavni trg 20.
NARODNO GLEDALIŠČE
Ob 15: Smetana »Prodana nevesta«. Zaključena predstava za gimnazijo iz Murske Sobotice. Ob 20: Literarni večer bivših dijakov klasične gimnazije. (Ob 200-letnici kl. gimnazije).
GLEDALISKA DRAMA
Ponedeljek, 29. dec. ob 18: Mihalkov: »Sester mušketrjev«. Zaključena predstava za osnovno šolo Vrtača, Obisk Dedka Mrza.
OPERA
Ponedeljek, 29. dec.: Zaprto.
MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Ponedeljek, 29. dec. ob 18: Tagore. »Poštni urad«. Zaključena predstava za Slovenski poročevalce.
ROČNE LUTKE
Resljeva c. 36
Ponedeljek, 29. dec.: Gostovanje z igrico N. Simončiča: »Zmešnjava«. Ob 9 uri; Trzin ob 11, 14 in 16 uri; Mengeš

ZAHVALA
Najprisrčnejša zahvala vsem, ki so nam ob boleznih in smrti našega dragega moža in očeta
ANTONA MARTINJAKA
stali ob strani ter ga v tako lepem številu ob darovanju obilo vences in cvetja, spremili na njegovo zadnjo pot. Zahvala vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za ustno ali pisмено izraženo sožalje. Prav posebno zahvalovalno pa smo dolžni duhovščini, zdravniškemu in strelnemu osebju urološkega oddelka kirurške klinike v Ljubljani — prof. dr. Rakovec in sestri Marjanici pa še posebej, za nesebičen trud, da bi ga nam še ohranili.
Ljubljana, 28. decembra 1958.
Zena Ivana z otroci.

Nenadoma nas je zapustila v 74. letu starosti skrbna, nenadomestljiva, ljubljena mami, omica, tašča in prababica, svakinja
MARIJA KODRAN, roj. DAROVEC
vdova po železniškem uslužbencu
Pogreb predrage pokojnice bo v torek, 30. decembra 1958 ob 15.30 uri iz Jožefove mrliške veže na Zale.
Zalujoči: sinovi Jože in Stane z družinama, hčerke: Minuša, por. Zupan, Silva, por. Deu, Božena, por. Guček, vnuki: Matija, Gregor, Bojan, Aleš, Vital, Tomaž, vnučkinje: Nataša, por. Ing. Jerman, Nastja in pravnuk Mihael ter ostalo sorodstvo.
Ljubljana, 28. decembra 1958.

V NEDELJO, 4. JANUARJA 1959
BO ZREBANJE SREČ
NOVOLETNE LOTERIJE
DOBITKI SE VRSTIJO OD 1.000 DO 100.000 DIN, PREMJI PA JE 11, OD 200.000 DO 2.000.000 DIN

Dotrpela je naša dobra draga mama, sestra, babica, prababica
MARIJA MRKUN, roj. TANCEK
vdova po posestniku
K zadnjemu počitku jo bomo spremili v ponedeljek, 29. decembra 1958 ob 15.30 na domače pokopališče. Zalujoči: sinova Alojz in Ivan z družinama, hčere Tončka, por. Grbec, Fani, por. Gabrijelečič, Marija, por. Ercigoj z družinama, brata Anton in Ivan z družinama in ostalo sorodstvo.
Ig. Ljubljana, Lesce, Cleveland, 28. decembra 1958.

Uprava cest okraja Maribor in sindikalna podružnica cestarjev okraja Maribor javljata žalostno vest, da je tragično preminul dolgoletni član
STEFAN KOVAČ
visokokvalificirani sofer
Dobrega delavca in vzornega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.
Uprava cest okraja Maribor in sindikalna podružnica cestarjev okraja Maribor.
Maribor, 28. decembra 1958.

RAZPIS
Komisija za razpis mest direktorjev in upravnikov gospodarskih organizacij pri občinskem ljudskem odboru Brežice razpisuje na temelju določb 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57) mesto

upravnika kavarne in okrepčevalnice Brežice
POGOJI: kvalificiran gostinski delavec z večletno prakso na vodilnem mestu gostinskega podjetja. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku podjetja.
Kolkovane prošnje z dokazili o strokovni izobrazbi in dokazili o dosedanji zaposlitvi na vodilnem mestu gostinskega podjetja dostavite občinskemu ljudskemu odboru Brežice v roku 15 dni od dneva razpisa.
7988-R

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij tovarne kovinskih in plastičnih izdelkov
»TUBA«
LJUBLJANA, Kamniška 20
razpisuje mesta za:
obratnega knjigovodjo
Pogoj: srednja strokovna izobrazba in večletna praksa tehničnega risarja
Pogoj: srednja strokovna izobrazba in večletna praksa strojne ključavničarje in orodjarje pomočnika skladiščnika in več nekvalificiranih delavcev.
Interesenti naj se javijo pisмено ali osebno v sekretariatu podjetja najkasneje do 15. januarja 1959. leta. Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Nastop službe takoj! 7976-R

CENJENE ODJEMALCE OBVEŠČAMO
da bomo kot običajno tudi letos prodajali v dneh pred novim letom z znatnim popustom. Trgovina bo odprta vse dni razen na dan novega leta. Izkoristite ugodno priložnost, prvovrstno blago, konkurenčne cene in popust.
Vabimo Vas na prijetno silvestrovanje, ki ga prirejamo v novi restavraciji in kavarni »PARK« na Koroski cesti 10. Rezervirajte pravočasno sedeže.
Kolektiv »DELIKATESA« Vam želi s svojimi obrati: Trgovina z delikatesami Restavracija, kavarna in slaščičarna »PARK« Buffet »DELIKATESA« Buffet SVOBODA, STORZIC, PARTIZAN Pekarna ter Ribarnica
SREČNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO
PRIPOROČAMO SE ZA NADALJNI OBISK
»DELIKATESA«
KRANJ

376. Vrata so se odprla, tovariša sta planila v koč in zapahnila vrata za seboj. Okna so zarovale debele lesene oknice, vrata se tudi ne bodo vdale pod udarci! Peter je pograbil telefon in začel vrzeti številčnico, Jim pa je urno za prst pridvignil okence v vseh oknih. Lahko bo opazoval tihotapec in jih preganjal s puščicami!

377. Peter je kot nor ropotal po telefonu in zdelo se mu je, da pol ure ne dobi zveze s centralo. Ko se je telefonistka končno le oglašila, je razburjeno zaprosil: »Povežite me, prosim, z županom Thackerjem! Zelo nujno je, v veliki nevarnosti sva!« Trenutek pozneje je že pel telefon v spalnici gospoda Howarda Thackerja in ga budil iz sanj.

378. Jezen, da ga motilo v tako zgodnjih urah, je župan kar iz postelje segel po slušalki in zagodrnjal vanjo: »Kaj hudiča pa mislite, saj je šele sedem zjutraj!« »Tukaj Peter in Jim,« se je oglašilo okraj žice. »Danes je mesec dni, kar sva v gozdu in vi ste prvi človek, s katerim govoriva. V nevarnosti sva, tolpa tihotapev naju preganja!«

Komisija za štipendije upravnega odbora skupnosti Elektrogospodarskih podjetij BiH Sarajevo razpisuje
NATEČAJ ZA ŠTIPENDIRANJE
6 študentov strojne fakultete, oziroma strojnega oddelka tehnične fakultete,
3 študente elektrotehnične fakultete,
4 študente gradbenega fakultete, oziroma gradbenega oddelka tehnične fakultete.
Prednost imajo sinovi in hčere delavcev, zaposlenih v elektro-gospodarstvu, študenti starejših letnikov in žrtve fašističnega terorja.
Višina štipendije se odredi v skladu z Odločbo o višini štipendij (Uradni list FLRJ, št. 22-58). Rok za prošnje je 28. januar 1959. leta. Prošnji priložite kratko avtobiografijo in potrdilo o vpisu, oziroma o opravljenih izpitih.
7987-R

ELEKTROPROJEKT, LJUBLJANA,
Hajdrihova 2/III
razpisuje mesto
SEKRETARJA PODJETJA
Pogoji: dovršena pravna ali ekonomska fakulteta z najmanj 3 leti ustrezne prakse ali popolna srednja šola z najmanj 5 leti ustrezne prakse. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali po sporazumu. Pismene ponudbe dostavite na gornji naslov.
7965-R

ŠPORTNI POROČEVALEC

PRVI SMUČARJI SO ŠLI NA SNEG NA POKLJKI DVE PRIJETNI PRESENEČENJI

Zmagovalec teka na 9 km je bil Robač iz Raven, najboljši mladec pa član Branika — Juhard

Pokljuka, 28. dec. — Naši smučarji tekači so imeli danes dopoldne, potem ko so včeraj končali svoj drugi tečaj pred letošnjo tekmovalno sezono, prvo zaresno preizkušnjo za mesta. Startalo je vseh 32 udeležencev tečaja in sicer vsi na 9 km dolgi progi, pa tudi ocenjevali so dosežene čase članov in mladincev skupno. Proga je bila precej težka, ker bila delno ledena in povrh tudi dokaj hitra. Zaradi manj ugodnih snežnih razmer so imeli tekači med potjo precej težav, pa tudi trasirati je bilo to progo precej težavno. Speljana je bila v smeri Javornika in Rudnega polja. Cilj in start pa sta bila v bližini »Sporhotela«.

Današnja prva preizkušnja smučarskih tekačev je prinesla dve prijetni presenečenji, ki sicer ne pomenita dogodka, da bi mu pripisovali trajno vrednost za vso sezono, sta pa vendar pokazala, da so nekateri tekači v pripravi za novo sezono le pridobili več kakor nekateri. To velja predvsem za zastopnika Fužinarja Robača, ki je — čeprav ne za mnogo — pustil za seboj Kranjčana Seljaka in večkratnega prvaka Hlebanjo. Tudi Janez Pavčič se je moral zadovoljiti s petim mestom, medtem ko njegov brat Cveto zaradi boleznj ni šel na start. Seljaku je treba povedati v opravičilo, da si je na progi zlomil smučko in si je zaradi te nezgode zanesljivo zapravil prvo mesto.

Se bolj razveseljivo pa je presenečenje, ki so ga pripravili nekateri mladinci. Tu velja omeniti tekača Branika Juharta, ki je v družbi najmorednejših tekačev zasedel nadvse častno mesto, pa tudi Jeseničan Kobenter in Bohinjčan

njim nastopom, ki je bil ob enem bilanca obeh dosedanjih tečajev, prav zadovoljen, posebno razveseljivo pa je dober plasma mladincev.

IZIDI

Člani in mladinci — (9 km): Robač (Fuž) 36:26, Seljak (Trigl) 36:29, Hlebanja (Mojstrana) 36:41, Gašper Kordež (Tr) 37:30, Janez Pavčič (Eno) 37:36, Juhart (Branik) 37:39, Lakota (Moj) 38:09, Kobenter (Jes) 38:12, Gregorič (Bohinj) 38:51, Oblak (Jes) 38:55. Članice (tudi 9 km): Rekar (M) 44:04, Belaj (Celje) 46:00. B. B.

Planiški junak Helmut Recknagel je odlično startal tudi v novi sezoni

PRVO DEJANJE NEMSKO-AVSTRIJSKE SKAKALNE TURNEJE RECKNAGEL PRVI ZMAGOVALEC

Oberstdorf, 28. dec. Danes se je začelo na skakalnici Sohatenberg v Oberstdorfu mednarodno smučarsko tekmovanje, znano s imenom »nemško-avstrijska skakalna turneja«. Za to prvo tekmovanje se je končalo z zmago tretjeplasiranega svetovnega prvaka v Lahitju Vzhodnega Nemca Helmuta Recknagela. S skokoma 69,5 in 70,0 m je nabral skupno 226 točk. Za njim so se uvrstili: Kirjonen (Finska) 222,5 (68 in 68,5), 3. Samov (SZ) 221 (67,5, 70,5), 4. Woldseth (Norv.) 219,5 (66, 70), 5. Leodotter (Avstrija) 218 (66,5, 70), 6. Tirikonen (Fin) 217,5 (68 in 66 m).

NEKAJ MISLI O NAŠEM ŠAHOVSKEM TEKMOVANJU MLADIM — ČIM VEČ MOŽNOSTI

Zamikalo me je, da bi pogledal, v kakšnem številu so slovenski šahisti sodovali na povojnih državnih prvenstvih. Po vodilju za to mi je dal mladi republiški prvak za leto 1958 Stupica, ki bo na 14. šampionatu FLR na pomlad prihodnjega leta edini zastopil LRS.

Doslej je samo enkrat zgodilo, da bi Slovenija udeležena v bojih za državno prvenstvo samo z enim igralcem. Na vseh ostalih šampionatih sta igrala vsaj dva, pa tudi trije ali štirje, enkrat celo pet. Teh nastopov je bilo skupno 39 ali točno 3 v povprečju, kajti Stupica je štirinajst, ki vstopa v ta najvišji razred. Trinajstkrat pred njim je imela naslednje število nastopov: Puc 12, Pirč 9, Germeč in inž. Vidmar po 3, Cuderman, Preinfalk in Dr. Vidmar po 2 ter Bajec, inž. Krivec, Kržišnik, Longer, inž. Dekavlič in Vošpernik po 1. Poleg mojstrov, torej pet mladih iz povojne šahovske generacije.

In ker se mojstri iz raznih razlogov največ službenih, ne morejo polnoštevilno udeleževati niti republiških prvenstev, kaj šele, da bi pozneje šli tek-

moval dalje, bo treba gledati tega vedno močnejše voditi politiko pomlajevanja. Tu je Stupica, je tudi državni mladinski prvak Parma in še nekateri drugi, mnogo obetajoči mladi igralci ki e kljub takim ali drugačnim obveznostim ob ustrezni podpori lahko prebijejo v mojstrski razred. Nekaj v tem smislu je bilo storjenega v prvakar minulemu letu; v novem je tu sedemindesetletni kandidat ne bo treba v republiške polfinale, temveč bo njihov start neposredno v prvenstvu Slovenije. Nadalje: določena so sredstva iz šahovske loterije, ki so namenjena prvenstvu za mlade kadre. V tem smislu je šahovska zveza Slovenije tudi že odločila in sklenila, podpreti prvo gostovanje Stupice v tujini, v Reggio Emilia (Italija), kamor je enega slovenskega igralca povabil znan italijanski mojster dr. Paol kot povračilo za njegovo sodelovanje na mednarodnem turnirju leta 1955 v Ljubljani, in pa nastop inž. Gabrovška na tradicionalnem novoletnem turnirju v angleškem mestecu Hastings. Podobnih priložnosti bo še veliko, kajti mladim je treba nuditi čim več možnosti, od teorije do prakse. Tudi na šahovsko založniško dejavnost ne bi smeli pozabiti.

Ker pa v jugoslovanskem šahovskem moštvenem delu ni bilo več žal. F. B.

PRED FINALOM ZA DAVISOV POKAL Avstralija ali ZDA?

Kljub Elliottu, bratu in sestri Konradu ter mnogim drugim vrhunskim športnim velikonom pete celine, je pozornost vse avstralske športne javnosti te dni osredotočena na en sam dogodek. Brisbane bo prizorišče letošnjega finalnega dvoboja za Davisov pokal. Srečali se bosta — kot že tolikokrat poprej — teniški reprezentanti ZDA in Avstralije. Vsa leta po vojni sta se plasirali v finale samo tri dve državi. Avstralcji so zmagali sedemkrat, Američani pa petkrat.

V minulih letih je kazalo, da Avstralija sploh ne more več izgubiti te lovorike. Plejadi zmeraj novih odličnih avstralskih naraščajnikov so se Američani postavljali po robu skoraj izključno s starimi rutinarimi igralci. — In kljub temu, da je ameriški menažer Kramer z nakupom najboljših Avstralcov vsako leto odlošilo slabši zastopstvo zelene celine, so bili Američani le brez prave moči. Vse do letos ali vsaj do zanjega dneva v finalnem dvoboju lani.

Kaj se je zgodilo lani? Avstralcji Cooper, Anderson in Rose so že po drugem dnevu obranili Davisov pokal. Vodili so 3:0 in dvoboja za ZDA niso mogli več izgubiti. Vzile temu pa so zadnji dan zaigrali z vso resnostjo. Šlo je pač tudi za prestiž. Trudili pa so se zaman. Obe preostali igri so doble ZDA. Predvsem je presenetljivo, da Cooperju, ki je bil prvi opomin, da mladim Američanom vendar ne gre podcenjevati.

Letošnja sezona — posebno pa še medconski finale v Italiji — 5:0 — je samo še potrdila dobro formo Američanov. Z Richardsonom na čelu in okrepljen s Perrijem Olmedom, ki študira v ZDA, so Američani na avstralskih turnirjih napravili izredno dober vtis. Seveda ni kdo ve kako dobro sprječevalo za ameriški tenis, da mora postavljeni v svojo ekipo tuja, toda tudi nekateri drugi mladi Američani ne zaostajajo mnogo za Olmedom.

Po zadnjih vesteh iz Avstralije tudi se ni povsem odrejeno, koga bo sploh zapustili 17-letni ameriški kapetan Jones. Vsi trile kandidati — Richardson, Mackay in Olmedo — imajo precej enake možnosti. Richardson ima sicer težave s sladkorno boleznijo, toda prav on je zadnje trenenje opravil v odlični formi. Manj skrbi imajo Avstralcji, Cooper in Anderson bosta za gotovo igrala v igrah posameznikov in je za dvojico se Harry Hopman še ni odločil. Na voljo ima dve inačici: postaviti Andersona v par ali s Cooperjem ali Laverjem.

Štrokrovnjaki pričakujejo v Brisbane (od ponedeljka do srede) hud boj. Avstralcji so seveda favoriti, vendar za kaj več od te sive znanje si verjetno tudi sami ne dajejo upanja.

Pariz so izžrebani BRISBANE, 28. dec. Tukaj so danes izžrebali pare za finalno srečanje teniških reprezentanc Avstralije in ZDA za letošnje tekmovalne boste igrala Anderson (A) in movanje za Davisov pokal. Prvi Olmedo (ZDA) ter Cooper (A) in Mackay (ZDA). Tretji dan bo takle spored: Cooper : Olmedo in Anderson : Mackay. Avstralcji se niso odločili ekipe za tekmovalne dvojice, za ZDA pa bosta igrala Richardson in Olmedo.

stva bodo McFarlandsi malodane vsak dan na ledu. Doma jih čaka še kakih 40 tekem, nato pa imajo pred začetkom prvenstva na sporedu še 15 nastopov v Evropi.

Šahovski šampionat SZ Moskva, 28. dec. V Tbilisiju se bo 8. januarja začel XXVI. šahovski šampionat Sovjetske zveze. Razen svetovnega prvaka Smislova in dvakratnega svetovnega prvaka Talja bodo na tem turnirju igrali še vele mojstri Kerest, Averbah, Bronstein in Petrošjan, nadalje zmagovalci polfinalnih turnirjev vele mojstri Geller, Korčnev, Spaski in Tajmanov. Mednarodni mojster Vasjukov. Nežmetinov, Furman in Holmov ter mojstri Krasnik, Jachtman in Polugajevski. Turnir bo od 11. februarja.

SILVESTRSKI TEK V SAO PAULO 21 tujih tekačev iz 13 držav Sao Paulo, 28. dec. V polnočni tradicionalni atletski prireditvi Sao Paula bo letos teklo 21 atletov iz 13 držav v tem tekovju. Po vrsti, bi države favoriti Portugalca Manuel Faria, ki je zmagoval v zadnjih dveh tekih. Proderer pa je jugoslovanski maratonec ga je dolga 7400 m njen rekord. Franjo Mihalič, ki je leta 1954 pretekel v času 21:31. Začetek bo ob 3:38 uri po jugoslovanskem času.

MEKAJ VRSTAH

STANKO LORGER — V BEOGRADU DRUGI V anketi, ki sta jo izvedla med bralci jugoslovanskih športnih listov »Sport« in »Sport i svet« so dobili največ glasov šahist Svetozar Gligorič, atlet Stanko Lorger in namiznoteniški igralec in namiznoteniški športnik Vojislav Marković. Na posebni prireditvi ob tej priložnosti v Beogradu so za športnika leta 1958 v Jugoslaviji razglasili Svetozarja Gligoriča.

SAHOVŠKI ŠAMPIONAT SZ Moskva, 28. dec. V Tbilisiju se bo 8. januarja začel XXVI. šahovski šampionat Sovjetske zveze. Razen svetovnega prvaka Smislova in dvakratnega svetovnega prvaka Talja bodo na tem turnirju igrali še vele mojstri Kerest, Averbah, Bronstein in Petrošjan, nadalje zmagovalci polfinalnih turnirjev vele mojstri Geller, Korčnev, Spaski in Tajmanov. Mednarodni mojster Vasjukov. Nežmetinov, Furman in Holmov ter mojstri Krasnik, Jachtman in Polugajevski. Turnir bo od 11. februarja.

SILVESTRSKI TEK V SAO PAULO 21 tujih tekačev iz 13 držav Sao Paulo, 28. dec. V polnočni tradicionalni atletski prireditvi Sao Paula bo letos teklo 21 atletov iz 13 držav v tem tekovju. Po vrsti, bi države favoriti Portugalca Manuel Faria, ki je zmagoval v zadnjih dveh tekih. Proderer pa je jugoslovanski maratonec ga je dolga 7400 m njen rekord. Franjo Mihalič, ki je leta 1954 pretekel v času 21:31. Začetek bo ob 3:38 uri po jugoslovanskem času.

KICKERS : HAJDUK 3:2 (2:2)

zmagala proti Zahodni Nemčiji 2:1 (1:1).

ZVEZNA ROKOBORSKA LIGA Poraz Maribora v Varaždinu

Varaždin, 28. dec. V zadnjem srečanju zahodnega dela zvezne rokoborske lige je bil danes dvoboj med domačim Vartekom in Mariborom. Po pričakovanju so zmagali domačini 11:5 in se s tem plasirali na prvo mesto v prvenstveni lestvici. Od Mariborčanov sta zmagala Mudri in bantamski in Močnik v peresno lahki kategoriji, Koprnik pa je v srednji dosegel neodločen izid.

SVETOVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU BO V ČSR JUGOSLOVAN V KANADSKI REPREZENTANCI

Dobra dva meseca sta še sicer ostala do začetka prihodnjega svetovnega prvenstva v hokeju na ledu, toda priprave nanj so se v vseh državah že začele. Vse kaže, da bo udeležba na tem turnirju v Pragi 1959 prav rekordna. Za desletje se je prijavilo za tekme, ki bodo od 5. do 15. marca, nič manj ko 14 držav.

Največ dela in skrbi imajo seveda v Kanadi, SZ in na Švedskem. Te države imajo tudi največ možnosti, da si v prvenstvenih bojih razdele kolonije. Časi, ko so Kanadčani lahko brez truda osvajali svetovna prvenstva, so dokončno minili. Sedaj morajo tudi v domovini hokeja trezno premisliti, koga bodo pošiljali na prvenstvene turnirje. Ekipa, ki je letos v Oslu osvojila svetovno prvenstvo, je bila daleč najmočnejše moštvo, kar jih je Kanado kdajkoli zastopalo v Evropi. In še ti odlični Whitby Dunlopso so samo temno obračunalj z Rusi.

V Pragi bo Kanado že po tradiciji zastopal zmagovalec tekmovalja amaterskih ekip za Al-

lanov pokal. To je ekipa Rellville McFarlands. To moštvo pa bo potovalo v Evropo dokaj krepčeno. Zanimivo je, da bo v njem nastopil tudi bivši profesionalni Lou Smrke, igralec jugoslovanske porekla. Zanj ter za znana bivša profesionalca Geogana in Bathgateja so se odločili zaradi tega, ker se je McFarlandsi v letošnjem prvenstvu ne držijo najbolje. V osmih tekmah so spravili le tri zmage, pri čemer so jih porazili Whitby Dunlopisi kar dvakrat — 4:0 in 7:1.

Kljub odličnim partijam na oskitem svetovnem prvenstvu v Evropi morda Dunlopsov še zmeraj ne cenijo dovolj. Vedeti je treba namreč, da so se ne-

kateri najboljši igralci svetovnih prvakov medtem že dobro uveljavili tudi v najpomembnejših kanadskih in ameriških profesionalnih klubih. Plavalasi strelce Broden igra pri Montreal Canadiens, bramlec Burns pa pri Detroit Red Wings.

Kanadčani so že v tej sezoni gostovali tudi v SZ, kamor so poslali drugoplasirano amatersko ekipo Kelowna Packers. Izkušnje in zapažanja le-teh bodo seveda s pridom uporabili McFarlandsi.

Najznamenitejši igralci kanadskega zastopnika v Pragi so trije napadalci Hildebrand, Bradley in Browne, od katerih nobeden ne meri več kakor 185 cm. Prav zato imenujejo ta napad tudi liliputanski. Toliko postavnejši pa je zato branilec Dewsbury, ki je specialist za Bodycheck. Pri 183 cm višine tehta namreč kar 102 kg.

Do začetka svetovnega prven-

PORAZ NEMSKIH NOGOMETASEV V EGIPTU

V neuračni tekmi državnih nogometnih reprezentanc je izbrana ekipa Egipta v Kairu

Na Jesenicah — spet gostje iz Avstrije

Na Jesenicah so včeraj in predhodno gostovali avstrijski igralci hokeja na ledu, člani GAK. V prvi tekmi v soboto zvečer je prvo moštvo Jesenic visoko porazilo GAK 22:0 (8:0, 5:0, 9:0). — V drugi večerajšnji tekmi pa je moštvo Jesenic prav tako brez težav zmagalo nad GAK, in sicer 12:3 (3:0, 3:1, 6:2).

V obeh tekmah so bili jeseniški igralci mnogo boljši, tako da se gostje niso mogli uspešno upirati niti v eni tretjini. Tekmi je gledalo po nekaj sto gledalcev. K.

Na svetu ni bilo detektiva, ki bil manj podoben policijskemu častniku, in to premetenemu policijskemu častniku, kakor Elk. Bil je visok in mršav, njegova sključena drža pa je še stopnjevala vtis njegove klavrne postave. Oblaka, ki jo je nosil, ni bila nič kaj spodobna in je na njem prej visela kot pa se mu prilagala. Njegov temni, mrljiški obraz je bil brezizrazen in je zbujal vtis velike žalosti; le nekaj jih je bilo, ki so kdaj pa kdaj videli na njem smehljaj. Njegovi predstojniki so ga navadno razglašali za vplivno osebnost, ki pa ni imela poguma, zakaj njegov pogled na življenje je bil poln predsodkov. Bil je očitno zagrenjen zaradi neuspeha pri napredovanju v službi. Tu mu je delala težave pomanjkljiva izobrazba. Desetkrat je bil že pri izpitu, a vsakokrat mu je spodletelo, zmerom iz istega predmeta — zgodovine.

Dick Gordon, ki ga je bolje poznal kot njegovi predstojniki, je domneval, da ta nesreča gospoda Elka pravzaprav ne skrbi toliko, kot je o tem razširjeno mnenje. Čestokrat je celo odkril čemerem ponos zavoljo svoje nesposobnosti za pomnjenje zgodovinskih datumov. Nekeč, ko je bil presnetljivo zapupljiv, mu je bil Elk priznal, da bi utegnilo biti napredovanje za moža njegove pomanjkljive izobrazbe zgolj ovira. Zakaj Elkova pogovorna angleščina je bila ena njegovih boleznij!

»Za lahkomišelnost in počitka, gospod Gordon,« je vzdihnil, ko se je usedel na stol. »Mislim sem, da bom dobil po kratkem potovanju po Združenih ameriških državah dopust, sedaj pa vidim, da ne bo iz tega nič.«

»Rad bi vedel vse o Loli Bassano,« je dejal Dick. »Kdo so njeni prijatelji, zakaj se je tako iznenada oklenila Raymonda Bennetta, uradnika Maitlandske družbe, zlasti pa, zakaj ga je minulo noč pričakovala na vogalu St. James Squara in ga odpeljala v Horsham. Zagledal sem ju čisto pa naključju, ko sem odhajal iz kluba. Razumljivo, da sem jima sledil. Skoraj dve uri sta sedela v zaprtem avtomobilu, sto metrov od Bennettove

hiše, in se pogovarjala. Stal sem v dežju za avtom in prisluškoval. Ko bi ji izkazoval kaj ljubezni, bi še razumel — vsaj nekoliko. Teda vendar sta govorila le o denarju. Slišal sem ju, kako sta omenjala neke vsote. Ob štirih je Bennett stopil iz avta in odšel v hišo, Lola pa se je odpeljala domov.«

Elk je puhnil cigaretni dim pod strop in žalostno zmajal z glavjo.

»Lola ne govori o ničemer drugem kot o denarju,« je rekel. »Je kakor kraljica — ne vem več, kako se je imenovala — ki je umrla leta 1077 ali 1573. Omožila se je s kraljem Henryjem — lahko da je bil tudi Charles — ker je hotela njegovo zlato njuhhalno dozo. Ne vem čisto za gotovo, ali je bila doza zlatá ali srebrna, vsekakor pa jo je dobila in bila kronana leta... ne spominjam se več, kdaj.«

»Hvala za primerjavo,« se je nasmehnil Dick. »Toda Lola ni niti za zlato niti za srebrno dozo. Mladi Bennett nima niti prebite pare v žepu. Po mojem mnenju tiči za tem poznanstvom nekaj nadvse zanimivega.«

Elk je zamišljeno kadil in zrl v dimaste kolobarčke, ki so plavali proti stropu.

»Bennett ima sestro,« je rekel v Dickovo presenečenje. »Čedna je kot le kaj. A stari Bennett je gotovo po svoje lopov. Nima stalne zaposlitve, vendar ga večkrat v telu ni po več dni domov, ko se pa vrne, je videti bolan.«

»Ali poznate Bennettove?« Elk je prikimal.

»Stari Bennett me posebno zanima. Krajevna policija je proglasila njegovo početje za sumljivo. Ta pa ne ve početi nič drugega, ko da varuje perutnino, zato pa vidi v vsakem, ki ni pišče, sumljiv tip. Starega Bennetta sem opazoval, nikoli pa nisem prodril njegovemu početju do dna. Ubadal se je že s kopicjo presenetljivih opravkov. Nekeč je napisal igro in jo uprizoril. Ze pri četrti predstavi je propadla. Nato je po nekem

sistemu stavil na dirke. To ga je skoraj ugonobilo. Zatem je ustanovil pogovorno šolo v Horshamu. Kako pravilno pisati angleško! in bil spet ob ves denar. Sedaj se je lotil fotografiranja.«

»Kako dolgo se že preživlja tako?«

»Že več let. Pred sedemnajstimi leti sem zasledoval eno njegovih tipkarskih agencij. Vse niso propadle. Nekatero so mu prinesle denarja. Toda glavo bi dal, če bi vedel za njegovo pravo igro. Enkrat na mesec, včasih tudi dvakrat ali več, izgine, in tedaj ga ni mogoče najti ali izslediti. Povprašal sem že vse klateže v mestu, a njegovo početje jih vse enako preseneča kot mene. Lew Brady — zabaven dečko, ki dela z Lolo — se prav tako zanima zanj. Bennetta sovraži. Pred leti se je lotil starca in poskusil izvleči iz njega, kaj ima za bregom, a Bennett je surovo opravil z njim.

»Stari?« je nejevolno vprašal Dick.

»Da, stari. Močan je ko bik. Ne pozabite tega Obiskal bom Lolo. Do neke meje ni slabo dekle. Nikoli se nisem navduševal za demonično ženske. Genter je torej mrtev — tako so mi povedali. Menjate, da tiči tudi za tem Zaba?«

»O tem ni dvoma,« je rekel Dick in vstal. »Glejte, Elk, tu je eden tistih, ki so ubili Genterja.«

Stopil je k oknu in pogledal ven. Elk mu je stopil za hrbet. Mož, ki ga je imel Dick v mislih, je izginil.

»Kje?« je vprašal Elk.

»Ni ga več. Videl sem ga, ko...«

